

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

CHYBY PŘI OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU

Autor práce: Anna Viktorová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: prof. JUDr. Jozef Metencko, PhD.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Anna Viktorová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Chyby při ohledání místa činu

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Errors in Crime Scene Investigation

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce: prof. JUDr. Jozef Meteňko, PhD.

Datum zadání bakalářské práce: Květen 2024

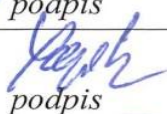
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení činností kriminalistických techniků při provádění ohledání místa činu a nalezení skutečností, které vedou ke vzniku chyb při provádění této činnosti.

Vedlejším cílem bakalářské práce je objasnění příčin vzniku chyb souvisejících s porušováním zásad ohledání místa činu, které jsou formulovány v Evropském manuálu pro práci na místě činu.

Student: Anna Viktorová	10.6.2024 datum	Viktorová podpis
Vedoucí práce: prof. JUDr. Jozef Meteňko, PhD.	10.6.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17.6.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	17.6.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	24.6.2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. JUDr. Jozefu Metěnkovi, PhD.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VIKTOROVÁ, A. *Chyby při ohledání místa činu: Bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 68 s. Vedoucí bakalářské práce: prof. JUDr. Jozef Meteňko, PhD.

Klíčová slova: kriminalistická technika, ohledání místa činu, kriminalisticko-taktické metody, výjezdová skupina, chyby při ohledání místa činu

Tato bakalářská práce se zaměřuje na ohledání místa činu, které je jednou z nejvýznamnějších taktických metod v kriminalistické praxi. Ohledání místa činu je prováděno prakticky při každém vyšetřování trestného činu a poskytuje základní a nejdůležitější informace pro následné vyšetřování případu.

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení činností všech osob podílejících se nejen na ohledání místa činu, ale také při dalších činnostech, které s ohledáním místa činu souvisí. Při každé lidské činnosti mohou vznikat chyby, a proto je důležité tyto chyby a nedostatky vznikající v souvislosti s ohledáním místa činu identifikovat a najít způsob jak jim předcházet. Důraz je kladen na správnou odbornou přípravu, zkušenosti a využití vhodných kriminalisticko-taktických a technických metod.

Práce se rovněž zabývá příčinami porušování zásad ohledání místa činu, jak jsou definovány v Evropském manuálu pro práci na místě činu, který následně navrhuje opatření pro prevenci těchto chyb.

ABSTRACT

VIKTOROVÁ A. Errors in crime scene investigation: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 68 pgs. Supervisor: prof. JUDr. Jozef Meteňko, PhD.

Key words: forensic technology, crime scene examination, criminalistic-tactical methods, forensic response team, errors in crime scene examination

This bachelor thesis focuses on crime scene examination, which is one of the most significant tactical methods in forensic practice. Crime scene examination is conducted in virtually every criminal investigation and provides fundamental and crucial information for the subsequent case investigation.

The main objective of this bachelor thesis is to evaluate the activities of all individuals involved not only in the crime scene examination but also in other related activities. Since errors can occur in any human activity, it is essential to identify mistakes and shortcomings associated with crime scene examination and find ways to prevent them. Emphasis is placed on proper professional training, experience and the use of appropriate forensic tactical and technical methods.

The thesis also addresses the causes of violations of crime scene examination principles as defined in the European Crime Scene Manual, which subsequently proposes measures to prevent these errors.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Pojem, podstata a význam ohledání	12
3 Základní zásady ohledání.....	16
3.1 Řízení ohledání jediným odpovědným vedoucím	16
3.2 Neodkladnost ohledání	17
3.3 Neopakovatelnost ohledání	18
3.4 Nezastupitelnost ohledání.....	18
3.5 Negativní okolnosti	19
4 Ohledání místa činu, jeho cíl a účel	20
4.1 Pojem místa činu	20
4.2 Dvojí pojetí místa činu	21
4.3 Rozdělení ohledání podle časové posloupnosti.....	22
4.3.1 Prvotní ohledání	22
4.3.2 Doplnující ohledání.....	22
5 Cíl a účel ohledání	23
6 Metody využívané při ohledání místa činu	25
6.1 Všeobecné metody ohledání místa činu (základní).....	25
6.1.1 Praktické metody (empirické)	26
6.1.2 Logické metody (analytické).....	27
6.2 Specifické metody ohledání místa činu	28
6.3 Speciální metody	29
7 Taktické postupy ohledání místa činu.....	30
7.1 Příprava ohledání místa činu	30

7.1.1	Organizační opatření před příjezdem na místo činu	31
7.1.2	Organizační opatření po příjezdu na místo činu	31
7.2	Stádia ohledání místa činu.....	32
7.2.1	Orientační ohledání	32
7.2.2	Detailní ohledání	32
7.2.3	Taktické postupy ohledání	32
7.2.4	Závěr ohledání.....	34
8	Kriminalistická dokumentace ohledání	35
8.1	Podstata kriminalistické dokumentace	35
8.1.1	Metody a formy kriminalistické dokumentace	35
8.1.2	Zásady kriminalistické dokumentace	36
8.2	Realizace kriminalistické dokumentace	37
8.2.1	Písemné formy dokumentace	37
8.2.2	Zvukový záznam – fonogram.....	39
8.2.3	Fotografické formy dokumentace	39
8.2.4	Formy kriminalistické topografie.....	41
9	Analýza doporučení Evropského manuálu pro práci na MČ.....	44
9.1	Role výjezdového týmu při ohledání místa činu	44
9.2	Dokumentace a uchovávání kriminalistických stop	50
9.3	Odborná příprava a školení kriminalistických techniků.....	51
10	Chyby při ohledání místa činu	53
10.1	Chyby vyplývající z nedodržování základních zásad ohledání místa činu...	53
10.2	Praktická zjištění týkající se chyb při ohledání místa činu.....	55
10.2.1	Zpracování dotazníku.....	55
10.2.2	Vyhodnocení dotazníku	57
10.2.3	Chyby, které uvedli policisté na OOP.....	57
10.2.4	Chyby, které uvedli kriminalističtí technici	58
10.2.5	Chyby, které uvedli vyšetřovatelé.....	59

10.2.6	Chyby, které uvedli experti odboru kriminalistické techniky a expertiz ..	60
10.2.7	Vyhodnocení odpovědí z pohledu četnosti uvedených chyb	61
Závěr		63
Seznam použitých zdrojů		65
Seznam zkratek		68

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je problematika, která se bude týkat ohledání místa činu a chyb, kterých se lze dopustit při provádění této kriminalistické metody. Bakalářská práce bude koncipovaná tak, aby zachytila teoretickou i praktickou stránku ohledání místa činu. Abychom mohli upozornit na některé chyby, ke kterým dochází při ohledání místa činu, zaměříme se v teoretické části bakalářské práce na rozbor pojmů souvisejících s ohledáním místa činu. Teorie ohledání této primární kriminalistické metody nesmí být podceňována, protože nedodržení základních zásad, které budou v teoretické části koncipovány, se poté odráží v praxi jako chyby a nedostatky.

Významná část bakalářské práce bude věnována Evropskému manuálu pro práci na místě činu, což je dokument poskytující podrobná doporučení pro efektivní a jednotný postup kriminalistických týmů při zajišťování a analýze důkazů, na jehož vytvoření se podíleli policisté, specialisté a agentury z Velké Británie a Evropy.

V závěrečné části bakalářské práce se budeme věnovat konkrétním chybám při ohledání místa činu, ke kterým dochází při nedodržení základních zásad ohledání. Dále bude v závěrečné části věnována pozornost chybám vznikajícím při ohledání místa činu, které si uvědomují sami policisté, kteří provádějí ohledání místa činu nebo pracují se zajištěnými stopami.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení činností všech osob, které se podílejí na ohledání místa činu a nalezení skutečností, které vedou ke vzniku chyb při provádění této kriminalistické metody. Vedlejším cílem bakalářské práce je objasnění příčin vzniku chyb souvisejících s porušováním zásad ohledání místa činu.

Aby bylo možné najít a poukázat na chyby, ke kterým může dojít při provádění ohledání místa činu, je nutné nejprve správně zvládnout a pochopit celou problematiku ohledání. A to jak po teoretické stránce, tak i prakticky.

K ohledání místa činu je potřeba přistupovat uvážlivě a je nutné být správně odborně a teoreticky připraven. Podstatné jsou také zkušenosti získané při provádění ohledání místa činu a je důležité mít zvládnuty potřebné zručnosti, aby mohly být využity všechny vhodné kriminalisticko-taktické a technické metody a prostředky k získání všech důležitých informací o vyšetřované události.

K tvorbě bakalářské práce byly využity zejména metody analýzy a syntézy. Dále byly využity metody sběru a shromažďování dat a metoda dedukce získaných informací uvedených v odborné literatuře. Při rozboru některých policejních činností, které souvisí s ohledáním místa činu, byla použita metoda řízeného rozhovoru s kriminalistickými technikami, kriminalistickými experty a policisty z praxe. Dále byla použita metoda komparace teoretických a praktických poznatků, které jsem získala při mé odborné praxi, kterou jsem vykonávala na Odboru kriminalistické techniky a expertiz v Českých Budějovicích. Na tomto specializovaném pracovišti zaměřeném na kriminalisticko-technickou expertizní činnost dochází ke zkoumání stop, které byly zajištěny při ohledání místa činu.

2 Pojem, podstata a význam ohledání

Ohledání je specifická kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje materiální situace nebo stav objektů, majících vztah k prověřované události, k jejímu poznání a získání důkazů i dalších informací důležitých pro trestní řízení.¹

Podstata ohledání je založena na tom, že ten, kdo ohledání provádí, bezprostředně svými smysly vnímá a zjišťuje informace o události a jejím charakteru. Zjišťuje všechny skutečnosti, které mají důkazní nebo taktický význam. Ohledání může provést každý orgán činný v trestním řízení, tedy jakýkoliv policista, orgán celní správy, státní zástupce a také soudce.

Ohledání může v jednoduchých případech provést jednotlivec, ale nejčastěji je prováděno skupinou pracovníků policie, která může být složena z uniformovaných policistů, kriminalistů, vyšetřovatele, kriminalistického technika, kriminalistického experta či jiného odborníka.

Ohledání je metodou, kde jsou skutečnosti důležité pro objasnění věci získávány přímým pozorováním. Při ohledání zkušený pozorovatel cíleně vnímá celkovou situaci na místě všemi svými smysly. Základem je hlavně přímé vizuální zkoumání. Ohledání je tedy smyslové poznání materiální situace a objektů materiálního prostředí spolu s logickým myšlením, analýzou a hodnocením takto získaných informací. Směřuje k co nejobjektivnějšímu a nejúplnějšímu poznání zkoumané materiální situace nebo jednotlivých objektů.

Podstata ohledání spočívá v cílevědomém, přímém, bezprostředním pozorování a zkoumání kriminalisticky relevantních objektů vlastními smysly orgánů činných v trestním řízení, ve vyhledávání změn, dokumentování stavu objektů a hodnocení vlastních zjištění.² Ohledání umožňuje orgánům činným v trestním řízení vytvořit si představu o charakteru vyšetřované události, o možných příčinách a podmínkách jejich vzniku a o subjektu, který tuto událost vyvolal.

Význam ohledání pro proces vyšetřování spočívá v tom, že prostřednictvím ohledání se zjišťuje a zkoumá podstatná a významná část znaků důležitých stop kriminalisticky relevantních událostí, znaky jejich pachatelů a příčiny jejich vzniku.

¹CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 4

² PORADA, V., et al. Kriminalistika: (úvod, technika, taktika). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 455

V průběhu ohledání se používá nejen pozorování jako obecná poznávací metoda, ale i další metody, jako je například měření, počítání, popisování, srovnávání, experimentování, analýza, syntéza a modelování. Při ohledání najdou své uplatnění také specifické metody a prostředky kriminalistické techniky sloužící k vyhledávání, zviditelňování a zajišťování kriminalistických stop či jiných kriminalisticky významných objektů. Všechny takto získané informace směřují k co nejobjektivnějšímu a nejúplnějšímu poznání zkoumané materiální situace nebo jednotlivých objektů. Při ohledání se zjišťují i jiné podstatné okolnosti, které nejsou primárním cílem ohledání. Jde především o zjištění příčin a podmínek, motivu, informací pro vytváření domněnek a verzí.

Dobře provedené ohledání má pro kriminalistickou praxi velký význam, což vyplývá i ze skutečnosti, že ohledání je první významnou metodou na místě činu. Na kvalitě provedeného ohledání v mnoha případech závisí úspěch celého dalšího vyšetřování.

Nekvalitně nebo nedůsledně provedené ohledání může znamenat nenahraditelnou ztrátu důkazů pro trestní řízení a může negativně ovlivnit úspěch celého dalšího postupu v dané věci.

Cílem ohledání je tedy:

- nalezení, zajištění a zadokumentování stop a dalších kriminalisticky relevantních informací,
- zjištění a objasnění mechanismu vzniku a průběhu události,
- získání informací směřujících k odhalení a usvědčení pachatele kriminální události,
- získání informací, na základě kterých jsou vytyčovány vyšetřovací a operativně pátrací verze,
- získání informací pro organizaci a plánování operativně pátracího šetření a vyšetřování.³

Ačkoli je ohledání jedna z nejdůležitějších kriminalistických metod, nesmí být při prováděním ohledání ohrožen život nebo zdraví osob a nesmí docházet ke snižování lidské důstojnosti. Aby mohly být výsledky ohledání použity v dalším šetření a měly

³ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 4

důkazní charakter, musí být při ohledání dodržovány všechny zákonné požadavky. Uvedená charakteristika kriminalistické metody ohledání je platná v obecné rovině pro všechny druhy ohledání.

Ohledání v kriminalistické praxi můžeme rozdělit podle druhu a charakteru objektu, který je cílem prováděného ohledání.

Podle charakteru ohledávaného objektu můžeme ohledání rozdělit na:

- ohledání místa činu,
- ohledání mrtvoly,
- ohledání předmětů,
- ohledání stop,
- ohledání dokumentů,
- ohledání počítačové techniky,
- ohledání zvířat,
- ohledání míst, která nejsou místem činu,
- ohledání těla živé osoby.

V mé bakalářské práci se budeme zabývat převážně kriminalistickou metodou ohledání místa činu.

Při studiu písemných materiálů, ale i při odborné konzultaci této kriminalistické metody jsme zjistili, že touto kriminalistickou metodou ohledání místa činu se nelze zabývat jako samostatnou metodou, ale většinou se bude jednat o komplex ohledání více druhů objektů. Při provádění ohledání místa činu mohou být jednotlivé výše uvedené druhy ohledání prováděny buď postupně za sebou, nebo i současně v rámci jednoho ohledání místa činu. Jaké druhy ohledání bude potřeba provést a zda budou jednotlivé druhy provedeny postupně nebo souběžně v rámci jednoho ohledání místa činu závisí vždy na druhu a charakteru spáchaného trestného činu, na základě kterého se ohledání místa činu provádí. Rozhodující je také počet osob, provádějící ohledání místa činu, jejich zkušenosti a odborné znalosti. Například při ohledání místa činu vraždy mohou být prováděny téměř všechny druhy ohledání.⁴

⁴ PORADA, V., et al. Kriminalistika: (úvod, technika, taktika). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 456

Úkolem ohledání místa činu je získat co nejvíce informací sloužících k objasnění skutečností, které jsou důvodem k prováděnému ohledání místa činu. Tyto informace mohou vyplývat přímo z charakteru změn v prostředí, které byly zjištěny při ohledání, a proto tyto informace nazýváme prvotní informace. Dále pak můžeme získat informace, které vyplývají z informací prvotních, nebo je z těchto logicky dovodíme. Takto získané informace nazýváme odvozené informace.

Při provádění ohledání musíme postupovat tak, aby žádná důležitá věc či změna v prostředí neunikla naší pozornosti. Ohledání je časově náročná metoda, při její provádění musíme postupovat v předem stanovených krocích a stanovenými postupy.

3 Základní zásady ohledání

Aby jakékoliv ohledání mělo význam pro následné vyšetřování trestné činnosti a splnilo tak svůj účel, musí být dodržovány základní zásady. Tyto zásady byly stanoveny a ověřeny léty kriminalistické praxe. Při nedodržování a přehlížení těchto zásad může docházet k chybám, nedodržování správných postupů, k povrchnostem a dalším neobjektivnostem, které poté mohou vést k nesprávným výsledkům celého ohledání. Tyto zásady však musí být pochopeny a dodržovány pro jejich význam a ne proto, že jenom existují.

Mezi základní (někde je uváděno také specifické) zásady ohledání patří:

- řízení ohledání jediným odpovědným vedoucím,
- neodkladnost ohledání,
- neopakovatelnost ohledání,
- nezastupitelnost ohledání.

3.1 Řízení ohledání jediným odpovědným vedoucím

Ohledání je většinou prováděno skupinou pracovníků, kdy každý z nich má různé zkušenosti, fyzické a psychické schopnosti a specializaci. Jedná se většinou o uniformované policisty, kriminalisty, kriminalistické techniky, kriminalistické experty a případné další specialisty. Aby bylo dosaženo co nejlepších výsledků a byly využity všechny schopnosti jednotlivých pracovníků, musí jít o týmovou práci, kdy každý jednotlivec v týmu má přesně stanovené úkoly, které musí dodržovat a musí být za ně zodpovědný. Na činnost celé skupiny musí dohlížet a řídit jí jeden vedoucí, který je také za celkový výsledek odpovědný. Jedná se většinou o zkušeného a uznávaného policistu, či kriminalistu, který je schopný činnost celé skupiny koordinovat, umí správně využívat schopnosti jednotlivých specialistů a je zodpovědný za celkový výsledek práce celé skupiny a musí být všemi členy skupiny respektován. Musí dohlížet na správnost a zákonnost provedení jednotlivých dílčích úkonů a na jejich vzájemné sladění.

V případě, že vyšetřování spáchaného trestného činu a ohledání místa činu provádí výjezdová skupina policie, je činnost všech osob podílejících se na ohledání podřízena jedinému vedoucímu a to je vedoucí výjezdové skupiny. Do funkce vedoucího výjezdové skupiny je určován odborně nejschopnější a nejzkušenější policista. Jedná se většinou o vyšetřovatele, což je policista, který je pověřen vyšetřováním trestné činnosti. Vedoucím výjezdové skupiny se také může stát i vedoucí pracovník, který drží dosah

za vedení Územního odboru, či jiný policista a to tím, že na místě činu převezme iniciativu vedení výjezdové skupiny.

Tento odpovědný vedoucí řídí práci výjezdové skupiny na místě činu, řídí práci policistů vyslaných na místo události k provedení potřebných úkonů a podle vývoje situace přijímá operativní rozhodnutí. Zahajuje a ukončuje činnost výjezdové skupiny na místě činu, má hláskou povinnost vůči operačnímu středisku policie, vyžaduje v případě potřeby zajištění účasti konzultantů, znalců, dalších policistů nebo jiných potřebných osob. Zajišťuje důsledné provedení a zpracování dokumentace o všech prováděných služebních úkonech.

3.2 Neodkladnost ohledání

Neodkladnost ohledání spočívá v co nejrychleji provedeném ohledání od okamžiku, kdy byla zjištěna informace, že došlo k protiprávnímu jednání či k jednání, které má být prověřeno. Neodkladnost ohledání vychází především ze změn, kterým podléhají jednotlivé druhy stop a to přirozeným stárnutím nebo vlivem působení okolního prostředí. Může jít o změny způsobené vlivem prostředí vyvolané fyzikálními, chemickými nebo biologickými změnami. Může však jít také změny, které jsou vyvolané úmyslným jednáním osob ve snaze zahladit stopu či nějakou falešnou stopu vytvořit. Z toho vyplývá, že čím dříve bude ohledání provedeno, tím vyšší je pravděpodobnost, že bude protiprávní jednání vyřešeno. V tomto případě hraje čas proti nám.

Každá stopa, která tedy vznikla v materiálním prostředí, začíná ihned po jejím vzniku stárnout a má omezenou životnost. Ohledání musí být provedeno bezprostředně po získání informace o jednání, které má být prověřeno. Co nejrychleji provedeným hledáním zajistíme, že vzniklé stopy jsme schopni vyhledat, poté zajistit a následně využít. Zajistíme tak, aby vzniklé stopy měly co nejvyšší vypovídající hodnotu.

Čím delší čas uplyne od vzniku stopy, tím méně informací jsme schopni ze stopy získat. Vzniklé stopy se tak mohou stát po uplynutí pro ně významného času zcela neupotřebitelné a to až do té míry, že mohou poskytovat mylné informace a ztížit tak další postup při prověřování události.⁵

⁵ PORADA, V., et al. Kriminalistika: (úvod, technika, taktika). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 459

3.3 Neopakovatelnost ohledání

Při prováděném ohledání je nutno postupovat tak, aby se zamezilo nedůslednosti, nedokonalosti, nepřesnosti a dalšímu jednání, které by mělo za následek vznik takových chyb a nedostatků, které by si vynutily opakování provedeného ohledání. Při opakovaném ohledání přistupujeme opakovaně k objektům a ke stopám, které mohou být již pozměněné či zcela zničené v důsledku prvotního ohledání. Na počátku ohledání je také důležité mít dostatek prvotních informací o události, na základě které je ohledání prováděno. Při opakovaném ohledání mohou být zjištěny důležité informace, ale tyto mohou být zpochybňovány a mohou tak ztratit na své důležitosti a informační hodnotě. Je proto kladen velký důraz na kvalitně a řádně provedené prvotní ohledání a dbát na dodržování této zásady neopakovatelnosti.

V praxi mnohých kriminalistů je však tato zásada často porušována a dochází k opakování ohledání místa činu. Jedná se například o případy, kdy ohledání místa činu nepřineslo očekávaný výsledek, zajištěné stopy byly kontaminovány či došlo k jejich znehodnocení a opakovaným ohledáním se má zjednat náprava. Důkazní hodnota takto zajištěných stop může být lehko zpochybnitelná a může být narušeno i celé vyšetřování.

V případech, kdy vyjde najevo nějaká nutnost nápravy ohledání místa činu, nelze tedy opakovat celé ohledání místa činu, ale lze například provést ohledání jen malé části již dříve ohledávaného prostoru nebo lze provést ohledání jen určitého objektu a v tomto případě se bude jednat o doplňující ohledání.

Zásada neopakovatelnosti nebude porušena také v případech, kdy bylo prvotní ohledání přerušeno z důvodu např. nepříznivých povětrnostních podmínek, při špatné viditelnosti, nebo že byla zjištěna hrozba výbuchu plynu či jiné výbušniny. V tomto případě půjde o pokračování předchozího prvotního ohledání.

3.4 Nezastupitelnost ohledání

Nezastupitelnost ohledání je dána tím, že ohledání místa činu je samostatná kriminalistická metoda a její výsledek nelze nahradit jiným důkazním prostředkem. Ohledání místa činu umožňuje přímé pozorování ohledávaného místa či objektu, objektivní zhodnocení situace na místě a přímé zajištění stop.

Výsledek ohledání místa činu nelze nahradit zkoumáním objektu jinými metodami nebo informace získané přímým pozorováním nelze nahradit zprostředkovaně. Takto získané informace mají nižší vypovídající a důkazní hodnotu než informace získané přímo při ohledání.

3.5 Negativní okolnosti

V průběhu prováděného ohledání je někdy možné zjistit na místě činu změny stavu prostředí nebo vznik stop, které jsou v logickém rozporu se stavem věcí, situací na místě činu nebo v rozporu s materiální situací. V tomto případě se jedná o tzv. negativní okolnosti, které vykazují určité změny na ohledávaném objektu, které jsou v logickém rozporu s jinými informacemi, které byly získány ohledáním. Jedná se o výskyt stop či nějakého stavu, který na místě ohledání není logicky předpokládán nebo naopak jde o neexistenci nějakých stop či nějakého stavu, jejichž výskyt by měl být na místě činu logicky očekáván.⁶

Tyto změny mohou být způsobeny objektivně bez úmyslu ovlivnit průběh a výsledky zkoumání, ale také mohou být způsobeny úmyslně s určitým cílem. Nejběžnější je příklad nálezů mrtvol s bodným zraněním a na místě nálezů chybí krev. V tomto případě místo nálezů mrtvol nebude místem, kde byla osoba pobodána a kde vykrvácela. Příklad objektivních negativních okolností je chybějící krev u mrtvol s bodným zraněním nalezené ve vozidle, kde na první pohled nebyla krev ani krevní stopy po masivním krváčení nalezeny, ale následně se zjistilo, že krev, která vytekla z bodné rány, se vsákla do tmavých sedaček vozidla.

Zjištění negativní okolnosti je cenným zdrojem informací pro další vyšetřování. Může naznačovat snahu o zakrývání stop, snahu o změnu skutečného průběhu činu, zmatení vyšetřování, inscenování spáchání trestného činu nebo vytvoření klamavé představy o skutečné události.

Negativní okolnosti významně přispívají k poznání skutečného objektivního stavu a umožňují nasměrovat vyšetřování případu jiným směrem, než se ve skutečnosti jevil.

⁶ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 15

4 Ohledání místa činu, jeho cíl a účel

Ohledání místa činu je nejčastěji prováděným druhem ohledání, neboť jeho součástí mohou být i další druhy ohledání. Patří však mezi nejsložitější a nejnáročnější kriminalistické metody.

Z kriminalistického hlediska se jedná o specifickou metodu kriminalistického zkoumání, kterou se bezprostředním pozorováním vyhledávají, předběžně zkoumají a zajišťují kriminalistické stopy, zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje stav materiálního prostředí a dalších významných objektů, které mají vztah k objasňované události s cílem zjistit celkovou situaci a informace pomocí kterých poznáváme objektivní pravdu o kriminalisticky relevantní události.⁷

Z trestně právního hlediska je ohledání místa činu procesní úkon, při němž orgán činný v trestně právním řízení zjišťuje, zkoumá a dokumentuje materiální situaci na místě činu a stopy, předměty a dokumenty, jenž se zde nachází.⁸

4.1 Pojem místa činu

Místem činu rozumíme tu část prostoru, kde se uskutečnil proces, o kterém je možno podle jeho vnější formy předpokládat, že jde o proces protispolečenský a u kterého je třeba ohledáním zjistit a zajistit obecné i zvláštní znaky jednání, podle kterých by bylo možno věrohodně posoudit, zda jde nebo nejde o trestný čin, a kdo je subjektem tohoto činu.

Při ohledání místa činu propojujeme postupně podle nastalé situace a potřeby několik druhů ohledání do jednoho celku, abychom získaly ucelený a co nejpodrobnější obraz o vyšetřované události. Obtížnost ohledání místa činu je většinou dána složitostí vyšetřovaného případu. Provádí se zpravidla po oznámení, že byl spáchán trestný čin, ale také to může být přestupek či jiná událost a úkolem provedeného ohledání místa činu je najít informace vedoucí k jejich objasnění. U jednoduchých případů, přestupků či jiných událostí může být provedení velmi jednoduché a v těchto případech ho může provést i jednotlivec. Ale i v těchto jednoduchých případech je nutné dodržovat všechny základní zásady, kterými se ohledání místa činu řídí.

⁷ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 118

⁸ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 16

Nejnáročnější, ale také nejdůležitější bude provedení ohledání místa činu u nejsložitějších trestných činů. V těchto případech může ohledání místa činu představovat zkoumání mnoha objektů, místností a rozsáhlého terénu a podmínky ohledání mohou být někdy značně nepříjemné.

4.2 Dvojí pojetí místa činu

Místo činu je prostor, kde byl čin spáchán, neboli místo dokonání činu. Jedná se o takzvané úzké pojetí místa činu. Nelze se však soustředit pouze na samotné místo dokonání, ale musíme zjistit všechna místa, která s uvedeným činem nějak souvisí.

Na všech těchto místech, ať už je to například místo kde byl čin plánován, připravován, kde byly zhotoveny zbraně, nástroje, mohou to být přístupové cesty, místo, kde pachatel čekal, místo napadení, místo kde čin vyšel najevo, místo úkrytu, místo úkrytu zbraní a další možná místa, která souvisí s vyšetřovaným činem. Jsou to většinou místa, která jsou odlišná od místa, kde došlo k dokonání činu. Všechna tato místa však souvisí s vyšetřovanou událostí a musí se zahrnout do místa činu v širším slova smyslu, jedná se o takzvané širší pojetí místa činu.⁹

Ohledáním všech těchto míst, která souvisí s vyšetřovanou událostí, můžeme zjistit mnoho drobných údajů, které pak ve výsledku utvoří velký celek a poskytnou důležité a rozhodující informace.

Při ohledání místa činu se zabýváme především zjišťováním, zkoumáním, hodnocením a dokumentací kriminalistických stop a jiným významných kriminalistických objektů na místě činu. Výsledkem tohoto poznávacího procesu je možnost:

- vytvořit si celkovou představu o místě činu,
- zjistit, jaké konkrétní objekty se na místě činu nacházejí, jaký mají význam a vztah k samotnému místu i k prověřované události,
- zjistit, zda se na místě nacházejí předměty a nástroje, kterými byl čin spáchán,
- zjistit, zda se na místě nacházejí informace svědčící o tom, že čin směřoval proti objektu nebo předmětu, který je nebo byl na místě činu,
- stanovit vzájemné prostorové a jiné vztahy mezi jednotlivými objekty.¹⁰

⁹ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 16

¹⁰ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 17

4.3 Rozdělení ohledání podle časové posloupnosti

- prvotní ohledání,
- doplňující ohledání.

4.3.1 Prvotní ohledání

O prvotní ohledání se jedná, je-li prováděno v jedné věci poprvé. Toto ohledání je nejdůležitější a nejefektivnější. Je prováděno nejdříve po oznámení prošetřované události a ohledávaný objekt či prostor je v relativně nezměněné podobě. Prvotní ohledání by mělo být vždy nejintenzivnější a nejkomplexnější a při tomto ohledání by mělo být získáno největší množství stop a informací o prošetřované události.

S prvotním ohledáním souvisí otázka neodkladnosti a neopakovatelnosti ohledání. Každá stopa na místě činu podléhá rychle změnám, které negativně ovlivňují a mění její informační hodnotu. Neodkladnost ohledání tedy spočívá v tom, že ohledání musí být zahájeno v co nejkratší době po vzniku události, aby negativní ovlivnění stop časem bylo co nejmenší. Čím delší doba uplyne mezi vznikem události a samotným ohledáním, tím víc se snižuje možnost zajištění kvalitních stop.

S tímto také souvisí otázka neopakovatelnosti ohledání. V případě, že bychom ohledání opakovali, zabýváme se opakovaně objekty a stopami, kterým jsme se již jednou věnovali a doba, která uplynula mezi vznikem události a samotným ohledáním se ještě prodloužila. Dále zde také existuje zde možnost, že následně získané stopy mohou být již pozmeněné či zcela zničené v důsledku prvotního ohledání. Každé další opakování ohledání snižuje informační hodnotu takto získané stopy. Při opakovaném ohledání mohou být sice zjištěny důležité informace, ale tyto mohou být následně zpochybněny a ztratí tak na své důležitosti. Je proto důležité prvotní ohledání provést řádně a kvalitně.

4.3.2 Doplňující ohledání

Doplňující ohledání se provádí v případě, že se objevily nové informace o vyšetřované události nebo vyplynuly nové otázky, které je nutno zodpovědět. Může se také jednat o situaci, kdy jsou do kriminalistické praxe zaváděny nové technologie a metody, které mohou poskytnout detailnější informace a je nutné dodatečně dohledat předměty, jejich části nebo místa byla již jednou ohledávána.¹¹

¹¹MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 296

5 Cíl a účel ohledání

Ohledání místa činu se uskutečňuje pomocí bezprostředního a systematického pozorování, zkoumání, zjišťování, hodnocení a dokumentací situace na místě činu. Cílem ohledání místa činu je především:

- bezprostřední zkoumání situace na místě činu za účelem vyjasnění charakteru a okolností vyšetřované události,
- vyhledání, zajištění, zadokumentování, předběžné zkoumání a hodnocení stop a jiných věcných a listinných důkazů,
- získání informací pro vytyčení verzí jak u události samotné, tak verzí ke skutkové podstatě konkrétního trestného činu a verzí dílčích,
- získání poznatků k organizování operativně pátrací činnosti a k pátrání po tzv. „horké stopě“, případně k provedení jiných neodkladných opatření a úkonů.¹²

Účelem ohledání místa činu je zajistit a zadokumentovat celkovou situaci na místě činu, vyhledat a zajistit stopy v určitém čase a prostoru, které mají souvislost s vyšetřovanou událostí. Dále je účelem provedeného ohledání zjistit dostatek relevantních informací, které budou směřovat k objasnění vyšetřovaného činu.

V mnoha případech jde o náročný a zdoluhavý proces a účelem ohledání místa činu je mimo jiné i zjištění informací, na základě kterých lze odpovědět na základní otázky „co, kdy, kde, kdo, jak, čím, proč“. Jedná se o tzv. vyšetřovací otázky a kriminalistika zkoumáním zajištěných stop dává informace na jejich zodpovězení.

Co bylo spácháno? Odpověď na tuto otázku orientačně dostáváme již při oznámení trestného činu. Provedeným ohledáním místa činu bychom měli získat dostatek informací, aby se potvrdil trestný čin, který byl oznámen, nebo bylo získáno dostatečné množství informací o tom, že se jedná, nebo by se mohlo jednat o jiný trestný čin.

Kdy byl čin spáchán? Doba spáchání trestného činu je pro jeho vyšetřování velmi důležitou okolností. Dobu spáchání můžeme zjistit přímo již při ohledání místa činu, nebo ji můžeme odvodit z mnoha indicií, které jsou při ohledání místa činu zjištěny. Bývá to např. posmrtná ztuhlost, posmrtné skvrny, různá vývojová stadia hmyzu na těle oběti, zaschlé krevní skvrny, stupeň hniloby či rozkladu, ale také podle posledního volání z mobilního telefonu či podle posledního kontaktu s jinou osobou.

¹² CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 18

Kde byl čin spáchán? Místo spáchání činu je velmi důležité pro celé vyšetřování. Například místo nálezů mrtvoly či zjištění krádeže, může být pouze místem, kde byla mrtvola objevena nebo jen místem, kde vyšla krádež najevo. Nelze se spokojit pouze s místem, kde byla např. nalezena mrtvola, ale je nutné zjistit a provést ohledání všech míst, která s uvedeným činem nějak souvisí.

Kdo čin spáchal? Právě kvalitně provedené ohledání místa činu by mělo poskytnout dostatek informací vedoucí k odhalení pachatele. Proto je nutné při ohledání místa činu věnovat pozornost všemu, co by k odhalení pachatele pomohlo. V současné době, kdy při vyšetřování trestných činů pomáhá i expertiza DNA, musí se při ohledání místa činu věnovat pozornost i stopám, které nejsou na první pohled vidět.

Jak, jakým způsobem byl čin spáchán? V tomto případě se jedná o osobu pachatele, a jakým způsobem se jeho psychické a fyzické vlastnosti projeví na místě činu. Při spáchání trestného činu se tyto charakteristické vlastnosti pachatele, jeho fyzické působení, jeho psychické vlastnosti, inteligence, aktivita, somato-motorické vlastnosti, použití nástrojů, zbraní, dopravních prostředků a dalších jednání projeví ve změnách prostředí. Při těchto změnách prostředí dochází ke vzniku stop a jedním z cílů ohledání místa činu je tyto projevy jednání pachatele zajistit. Ze zajištěných stop tak lze zpětně vyčíst projevy chování pachatele na místě činu. U pachatelů recidivistů lze pak vyčíst jejich typický způsob chování u trestných činů stejného druhu. Jejich ustálený způsob chování se tak odráží ve stopách na místě činu a vytváří tzv. „modus operandi“.

Čím byl čin spáchán? Podle nalezených a zajištěných stop na místě činu lze usuzovat, jaká zbraň, nástroj nebo předmět byl při spáchání činu použit. Tyto zajištěné stopy jsou důležité pro nasměrování dalšího vyšetřování. Podle použité zbraně nebo nástroje lze omezit okruh možných pachatelů na osoby, které např. pracují se zjištěnými předměty, mají k nim snadný přístup, mohou si ho opatřit nebo byl u nich zajištěn.

Proč byl čin spáchán? U mnoha spáchaných trestných činů je důležitý motiv činu. Jedná se mnohdy o složité okolnosti, o určitou pohnutku, která vede pachatele ke spáchání určitého trestného činu. Jedná se zejména o rasově motivované trestné činy, mravnostní či násilné trestné činy.

6 Metody využívané při ohledání místa činu

Aby bylo v průběhu ohledání místa činu dosaženo stanovených výsledků v podobě zajištění maximálního počtu kvalitních a využitelných stop a dalších taktických informací, jsou při této činnosti využívány vhodné a účelné metody, jejichž využívání pomáhá v průběhu ohledání poznávat takové skutečnosti, které souvisí s vyšetřovanou událostí. Při ohledání se nelze omezit jenom na metody smyslového poznání, které ale musí se využít i takových metod, které předpokládají racionální proniknutí k podstatě věci. Základní všeobecnou empirickou metodou používanou při ohledání je pozorování. Tato hlavní metoda je vhodně doplňována dalšími všeobecnými metodami, jako je např. měření, počítání, komparace, experiment, modelování. Současné jsou dále využívány všeobecné logické metody jako např. analýza, syntéza, dedukce, komparace.¹³

Metody, které využíváme při ohledání, dělíme na:

Všeobecné metody (nebo také **základní metody**) jsou takové metody, které se běžně používají jak v kriminalistice, tak i v dalších oblastech lidské praxe. V kriminalistice sloužící především k vizuální analýze a dokumentaci.

Specifické metody zahrnují specializované kriminalistické metody, které vznikly pro potřeby kriminalistiky a zde se také primárně uplatňují a používají. Jsou zaměřené na zajištění, analýzu a vyhodnocení konkrétních druhů stop. Tyto specifické metody se uplatňují především v kriminalisticko-technických metodách, ale také v kriminalisticko-taktických metodách (OMČ, výslechy, rekognice, konfrontace).

Speciální metody využívané v kriminalistice, jsou metody převzaté z přírodních, technických, sociálních a humanitních věd. Tyto metody jsou účelně přiměřeně upravené pro potřeby kriminalistiky.

6.1 Všeobecné metody ohledání místa činu (základní)

Všeobecné metody představují základní přístupy používané při každém ohledání místa činu. Tyto metody zajišťují systematické a důsledné zpracování ohledání místa činu. Lze je dále rozdělit na:

- **praktické metody** (zaměřené na fyzickou práci s místem činu),
- **logické metody** (využívající analytické a deduktivní myšlení).

¹³ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 120

6.1.1 Praktické metody (empirické)

Praktické metody se zaměřují na přímé zkoumání a zajišťování stop pomocí smyslového vnímání, technických nástrojů a kriminalistických postupů.

Pozorování

Metoda pozorování je nejčastěji využívaná metoda při ohledání. Pomocí této metody se zkoumají jevy bezprostředně dostupné našemu smyslovému ústrojí. Při provádění ohledání je naše smyslové vnímání cíleně zaměřené. Jde tedy o základní metodu lidského poznání, při které je člověk schopen cíleně vnímat a uvědomovat si objekty a jevy kolem sebe.

Kriminalista musí komplexně vnímat materiální situaci v celém vytyčeném prostoru, ale současně musí být schopen pozorovat a vnímat situace malých objektů, které jsou součástí ohledávaného prostoru. Tato nejčastěji využívaná metoda pozorování je při ohledání podle potřeby a nastalé situace vhodně doplňována o další metody.

Měření

Měření slouží při ohledání k vyjádření určitých vlastností ohledávaných objektů v měrných jednotkách vyjádřených číselně. Používají se pravítka, metry, laserové nebo digitální měřiče.

Popisování

Popisování je podchycení a zaznamenání charakteristických znaků pozorovaných a zkoumaných objektů nebo situace v souladu s vytyčeným cílem.

Srovnávání

Tato metoda slouží ke vzájemnému porovnávání objektů nebo stop nacházejících se na místě činu. Dále také slouží ke vzájemnému srovnávání informací získaných ze stop nebo s již známými informacemi.

Experiment

Tato metoda pomáhá při provádění ohledání zjišťovat mechanismus vzniku některých stop. Nejedná se o kriminalistický experiment, ale v tomto případě jde jen o metodu, která pomáhá vysvětlit některé skutečnosti a napomáhá k rychlejšímu a komplexnějšímu poznání.

Modelování

Je další metodou využívanou při ohledání a dochází při ní k vytváření modelů o průběhu události. Při této metodě se pracuje s myšlenkovými modely ohledávajícího pracovníka, který díky informacím zjištěným na místě činu vytváří modely o průběhu zkoumané události.

6.1.2 Logické metody (analytické)

Logické metody jsou zaměřeny na myšlenkovou analýzu a vyhodnocení získaných stop a informací.

Analýza a syntéza

Analýza a syntéza jsou obecné metody, které tvoří základ procesu myšlení. Při ohledání je pomocí těchto metod poznáván mechanismus vzniku a průběhu vyšetřované události a dále jejich jednotlivých znaků, které mají význam pro volbu dalšího postupu při ohledání.¹⁴

Dedukce

Vyvozování závěrů na základě dostupných stop a okolností případu. Např. pokud jsou na místě činu nalezeny stopy násilného vstupu, lze usoudit, že se pachatel do objektu dostal násilím.

Indukce

Na základě konkrétních zjištění se vytvářejí obecnější závěry.

Hypotézy a jejich ověřování

Formulování možných scénářů, jak mohl trestný čin proběhnout. Jde o testování hypotéz na základě nalezených stop.

¹⁴ PORADA, V., et al. Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. s. 463

6.2 Specifické metody ohledání místa činu

Specifické metody jsou zaměřené především na zajištění, analýzu a vyhodnocení konkrétních druhů stop. Jedná se například o níže uvedené metody:

Daktyloskopie

Kriminalistická metoda, zabývající se daktyloskopickými otisky na vnitřní straně prstů, dlaní a chodidel a její hlavní náplní je zviditelnění, zajištění, zadokumentování a porovnání daktyloskopických stop. Tyto mohou být porovnávány s kontrolními otisky domácích či podezřelých osob nebo s elektronickými databázemi (např. cBIS – Centrální Biometrický Informační Systém).

Kriminalistická trasologie

Zabývá se především stopami obuvi a pneumatik vozidel. Zajištěné stopy se porovnávají s databázemi otisků obuvi a pneumatik nebo fyzickými otisky obuvi.

Kriminalistická mechanoskopie

Tato metoda se zabývá nástroji použitými při trestné činnosti nebo stopami po použití těchto nástrojů. (např. páčení dveří, řezání zámků, rozbité sklo okna). Pomáhá určit, jakým způsobem se pachatel dostal na místo činu a jaké nástroje použil.

Forenzní biomechanika

Kriminalistická metoda, která se zabývá působením fyzikálních sil na lidské tělo při různých událostech, jako jsou např. pády z výšky, dopravní nehody nebo úrazy a pomáhá zjistit, jak ke zranění došlo nebo zda odpovídá popisu události.

Forenzní fonoskopie

Kriminalistická metoda, která se zabývá analýzou akustických záznamů za účelem identifikace mluvčího, zjištění, zda bylo manipulováno se zvukovým záznamem nebo, zda je nahrávka pravá či upravená a jaké zvuky jsou v pozadí.

Forenzní odorologie

Kriminalistická metoda, která se zabývá identifikací pachových stop za účelem ztotožnění osoby nebo objektu na základě pachu zanechaného na místě činu. K tomuto policie využívá speciálně vycvičené psy.

Forenzní entomologie

Kriminalistická metoda, která se zabývá zkoumáním hmyzu na mrtvém těle nebo v jeho okolí, za účelem zjištění či upřesnění času, popřípadě místa a okolností úmrtí.

6.3 Speciální metody

Jedná se o metody a techniky, které jsou převzaté z jiných vědních oborů a přizpůsobené k využití v kriminalistice. Jako příklad lze uvést fyzikální, matematické, technické, biologické, chemické a fyzikálně chemické metody. Tato skupina metod se vzhledem k rychlému rozvoji všech těchto oborů vědeckého poznání neustále a nejdynamičtěji rozšiřuje.

Kriminalistika si tyto vědecké metody upravila pro své potřeby a tyto nyní pomáhají kriminalistům při shromažďování a analyzování zajištěných stop. Zjištěné výsledky jsou následně využívány při vyšetřování trestných činů. Mezi tyto speciální metody patří např. počítačové aplikace pro hromadné zpracování dat, počítačová informatika, počítačová a elektronová mikroskopie, chromatografie, gamagrafie, genetika, 3D tisk, digitální komparace, digitální skenování ve vysokém rozlišení.

7 Taktické postupy ohledání místa činu

Ohledání místa činu je z taktického hlediska rozděleno na dvě etapy přípravy (přípravné činnosti na pracovišti a činnosti vykonávané bezprostředně po příjezdu na místo činu) a na tři stádia ohledání (orientační, detailní a závěr ohledání).¹⁵

Mezi tyto postupy lze dle mého úsudku zařadit také činnost prvního policisty na místě činu, protože jeho aktivní či pasivní profesionální chování může mít velký vliv na hodnotu místa ohledání.

Policista, který se dostaví na místo činu jako první

První, co musí každý policista udělat po zjištění trestného činu nebo jiné události, je záchrana lidského života, musí poskytnout nebo jinak zajistit první pomoc. Poté přichází na řadu provedení nezbytných a neodkladných opatření k zajištění místa činu pro jeho ohledání. Policista se po příchodu na místo činu musí pohybovat tak, aby nevytvořil nové stopy nebo nepoškodil už stopy zanechané. Měl by provést opatření k zabránění škodlivých následků, provést uzávěru místa činu, zabezpečit ochranu stop, najít svědky události, případně zajistit podezřelé osoby nebo zajistit pronásledování pachatele.

7.1 Příprava ohledání místa činu

Jak jsem již několikrát v textu zmínila, patří ohledání místa činu mezi nejnáročnější kriminalistické metody. Na jeho provedení a na jeho výsledcích závisí mnohdy celé další vyšetřování. Je proto důležité být řádně teoreticky připraven a mít dopředu připraveny postupy a další konkrétní organizační opatření, která budou zahájena okamžitě po přijetí oznámení o spáchání trestného činu a o potřebě ohledání místa činu. Jednodušeji řečeno, jedná se o to, že každý kdo se nějak podílí na přípravě nebo na samotném ohledání místa činu má dopředu stanovené úkoly, které plní. Na místo činu pak přijede dobře připravená a organizovaná skupina lidí, která přesně ví, co má dělat.

Příprava ohledání místa činu zahrnuje konkrétní organizační opatření, které je nutné přijmout před a po příjezdu na místo činu.

¹⁵ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 122

7.1.1 Organizační opatření před příjezdem na místo činu

Opatření před příjezdem k ohledání místa činu obsahují činnosti od získání oznámení až do doby příjezdu na místo činu. Tato organizační opatření především zahrnují:

- rozhodnutí o výjezdu na místo a provedení ohledání a zjištění co bude objektem ohledání,
- opatření k zabránění vzniku dalších škod a následků na životech (přivolání lékaře, hasičů nebo záchranářů),
- opatření k zajištění místa činu, např. policejní hlídkou, aby nedošlo ke zničení stop ještě před ohledáním. Střežení místa činu a zajištění některých objektů před působením negativních vlivů,
- sestavení či doplnění výjezdové skupiny potřebným počtem pracovníků, např. odborníků nebo znalců,
- zajištění účastníků události, kdy se jedná zejména o poškozené a svědky, kteří mohou mít důležité informace vztahující se k případu,
- výběr a zajištění technických prostředků, které nejsou součástí běžného vybavení výjezdové skupiny při ohledání.¹⁶

7.1.2 Organizační opatření po příjezdu na místo činu

Jedná se o organizační opatření, která se provádějí po příjezdu na místo ohledání. Jsou to činnost od příjezdu na místo činu až do doby započetí vlastního ohledání. Tato organizační opatření především zahrnují:

- poskytnutí lékařské pomoci zraněným, pokud tak nebylo již učiněno do příjezdu na místo ohledání,
- policejní orgán zodpovědný za ohledání se informuje u policistů, kteří prováděli prvotní a neodkladné úkony, o situaci, úkonech, které již provedli, a změnách na místě činu,
- další opatření k zajištění místa činu, vykázaní nepovolaných osob z místa činu a jeho blízkosti,
- shromáždění předběžných informací o charakteru a stavu celkové situace, zjištění, kterým objektům, místům nebo okolnostem má být věnována pozornost, např. výsledkem poškozených nebo svědků,

¹⁶ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 20

- provedení dalších prvotních neodkladných úkonů majících význam pro objasnění prověřované události a pro postup na místě činu,
- provádění technických opatření proti působení nepříznivých podmínek (světelné, povětrnostní apod.),
- upřesnění, zda bude potřeba dalších specialistů nebo navýšení sil a prostředků,
- rozhodnutí o nasazení psa,
- rozhodování o způsobu ohledání.

7.2 Stádia ohledání místa činu

Ohledání místa činu je z taktického hlediska rozděleno na tři základní stádia.¹⁷

- orientační ohledání,
- detailní ohledání,
- závěr ohledání.

7.2.1 Orientační ohledání

Orientační ohledání je počátečním statickým stádiem ohledání. Toto stádium ohledání se zvolí v případě, že si potřebujeme udělat základní představu o místě, prostoru či objektu a získat tak prvotní informace. Při tomto stádiu ohledání dochází např. k určení hranic území, na kterém bude prováděno ohledání, případně k jeho rozdělení na menší úseky, zvolení nejvhodnějšího způsobu ohledání, prvotní rozdělení úkolů nebo použití speciální foto a video techniky pro dokumentaci rozlehlého a členitého území.

7.2.2 Detailní ohledání

K detailnímu ohledání se přechází po vyjasnění všech otázek, které byly stanoveny v předchozím stádiu ohledání. V tomto detailním stádiu dochází k vlastnímu detailnímu a preciznímu ohledání místa činu. Vyhledávají, dokumentují a zajišťují se všechny nalezené stopy. Zajišťují se také objekty se stopami, které lze zajistit „in natura“. Prověřují a zkoumají se případné negativní okolnosti. Pořizuje se detailní dokumentace.

7.2.3 Taktické postupy ohledání

Podle zvolené taktiky při organizování ohledání, lze tyto rozdělit například na koncentrické, excentrické, frontální, rájónové a postup po cestě pachatele.

¹⁷ METEŇKO, J. Kriminální taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 122

Jaký bude zvolený taktický postup při ohledání ten nejvhodnější, záleží na spáchaném činu, na počtu a kvalitě osob a technickém vybavení, které máme k dispozici, na velikosti, členitosti a přehlednosti území, na kterém je prováděno ohledání místa.

Koncentrické ohledání

Koncentrické ohledání směřuje od počátečního bodu na okraji místa ohledání. Počáteční bod může např. začínat v místě vniknutí pachatele do budovy (v případě krádeže vloupáním) a je vedeno po spirále do kriminalistického středu, kde se nachází nejdůležitější místo ohledání (mrtvola, trezor), s preferencí příchodových a odchodových tras.

Excentrické ohledání

Objekt ohledání je ohledáván z kriminalisticky nejvýznamnějšího místa ohledání (mrtvola, trezor) a postupuje se po spirále, která se uzavírá do počátečního bodu, s preferencí kriminalistického středu.

Frontální ohledání

Frontální ohledání odpovídá rojnici osob, která postupuje souběžně vedle sebe jedním směrem a prohledává prostor. Toto ohledání může být zvoleno na přehledných větších otevřených prostorech (např. louky, lesy, pole, rozsáhlé venkovní scény).

Podle organizace ohledání rozdělujeme ohledání na postupné, po cestě pachatele, paralelní a rajónové.

Postupné ohledání

Objekt ohledání je ohledáván krok za krokem. Výhodou tohoto ohledání je stejná kvalita ohledání na celém ohledávaném prostoru, nedostatkem je velká časová náročnost.

Rajónové ohledání

Rajónový způsob ohledání spočívá v rozdělení ohledávaného prostoru na menší území, která jsou postupně důkladně ohledávána.

Po cestě pachatele

Začátek ohledání je zvolen u vstupu pachatele do objektu, postupuje se po trase pachatele a končí se v místě, kde pachatel opustil objekt.

Paralelní ohledání

Ohledávaný objekt je ohledáván postupně více skupinami.

Podle organizace postupu ohledávání rozdělujeme ohledání na orientační, detailní a závěrečné.

Podle časového organizování rozdělujeme ohledání na prvotní a následné.

Jednotlivé způsoby ohledání mohou být použity samostatně, nebo se mohou vzájemně kombinovat. Např. se postupuje po cestě pachatele při vloupání do objektu a kombinuje se s rajónovým způsobem, při kterém jsou vždy postupně ohledávány jednotlivé místnosti či prostory.

7.2.4 Závěr ohledání

Toto stádium ohledání přichází na řadu po ukončení detailního ohledávání. Provádí se balení stop a kontrolního materiálu, které se připravují k odeslání k expertiznímu zkoumání, dokončuje se dokumentace ohledání, zajišťuje se převoz mrtvoly na soudně lékařské oddělení, kde bude provedena pitva mrtvoly a její dodatečné ohledání. Zajišťují se objekty proti vniknutí nebo pro případné dodatečné či opakované ohledání. Domlouvají se další organizační, technická a další opatření k zajištění zájmů dalších účastníků ohledání a dalších osob, majících vztah k místu.

Po tomto závěrečném stádiu ohledání přichází na řadu také hodnocení výsledků ohledání. Po provedeném ohledání místa činu, při kterém bylo zajištěno větší či menší množství stop a bylo zjištěno obdobné množství informací o vyšetřované události, přichází na řadu hodnocení všech zjištěných informací a důkazů a modelování průběhu události. Při tomto myšlenkovém procesu dochází k formulování vyšetřovacích verzí.¹⁸ Jsou hodnoceny jednotlivé stopy, zda a jaký mají význam pro další vyšetřování. Mohou být nalezeny určité rozpory zajištěných stop a zjištěné situace na místě činu. Jedná se o tzv. negativní okolnosti, ze kterých vyplývá, že nějaká událost mohla proběhnout jinak, než ukazují stopy zajištěné na místě činu. Jako příklad to může být neexistence krve na místě nálezů mrtvoly se střelným či bodným poraněním nebo neexistence poranění na obličeji řidiče vozidla, který měl dopravní nehodu, a při ohledání místa činu byla zajištěna krev na volantu vozidla.

¹⁸ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 301

8 Kriminalistická dokumentace ohledání

Kriminalistická dokumentace je specifická metoda kriminalistické taktiky. Jedná se cílevědomý proces verbální a obrazové nepřímé fixace stop a dalších kriminalisticky významných objektů a vztahů mezi nimi.

Obečným kritériem kriminalistické dokumentace je zachycení věrného obrazu místa kriminalisticky relevantní události. V kriminalistické dokumentaci se nesmí projevit subjektivní domněnky či úvahy. Kriminalistická dokumentace musí umožnit obnovení situace na místě činu do té míry, aby byla shodná se situací původní v těch případech, kdy je nutné v průběhu trestního řízení zpětně obnovit místo činu a navodit tak totožné podmínky pro rekonstrukci situace na místě činu.

8.1 Podstata kriminalistické dokumentace

Dokumentují se nejen kriminalistické stopy, ale také každý zásah a každá manipulace s touto stopou. Cílem kriminalistické dokumentace je zajistit všechny objekty, především kriminalistické stopy a to hlavně ty, které jsou zajištěny in-natura, nebo jinak těžko zajistitelné. Dalším cílem kriminalistické dokumentace je dokumentování průběhu a výsledků kriminalistického zkoumání. Podstatou dokumentace je tedy nepřímé zajištění stop a průběhu jejich zajištění.¹⁹

Předmětem kriminalistické dokumentace je:

- dokumentování kriminalistických stop a jejich znaků a dalších významných objektů a informací,
- dokumentace průběhu a výsledků vyhledávání a zajišťování, předběžného zkoumání a distribuce stop.

8.1.1 Metody a formy kriminalistické dokumentace

Kritériem pro rozdělení metod kriminalistické dokumentace je rozdělení podle jejich vědeckého základu. Kriminalistickou dokumentací se zajišťují a předkládají na zkoumání kriminalistické stopy zajištěné čtyřmi metodami podle jejich podstaty:

Písemná metoda – podstatou je písemná dokumentace, která má popisný charakter. Jedná se o písemný záznam myšlenek, nosičem je nejčastěji záznam na papír. Nejčastěji se jedná o písemný protokol ohledání, posudek, odborné vyjádření, potvrzení.

¹⁹ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 105

Zvuková metoda – podstatou je zvukový záznam verbální komunikace (záznam řeči nebo zvuku). Záznam je nejčastěji zaznamenáván na digitální nebo analogový nosič (magnetická páska, optický disk, flash disk, hard disk, paměťová karta) ve formě zvukového záznamu – fonogramu.

Foto grafická metoda – podstatou je zaznamenávání obrazu ve formě analogového či digitálního nosiče. Záznam je nejčastěji zaznamenáván například na magnetickou pásku, CD, DVD disk, flash disk, hard disk nebo paměťovou kartu. Obvyklou formou záznamu této metody je fotografická dokumentace, fotogrammetrický záznam, holografický záznam, filmový záznam nebo videozáznam.

Topografická metoda – podstatou je záznam objektivní reality materiálního prostředí pomocí znaků a pravidel topografie a kartografie. Základem topografické dokumentace je zhotovování náčrtků a plánků prostoru, za využívání a dodržování pravidel geometrie, kartografie a stavebnictví. Záznam je zaznamenáván v papírové podobě nebo na digitálním či analogovém nosiči (magnetická páska, optický disk, flash disk, hard disk, paměťová karta), přičemž mohou být využívány speciální kancelářské, kreslicí nebo topografické programy. Nejčastější formou záznamu je náčrtek, plánek, schéma či graf.

8.1.2 Zásady kriminalistické dokumentace

Aby kriminalistická dokumentace splňovala všechny stanovené podmínky, byla efektivní a využitelná pro potřeby dalšího vyšetřování, je nutné, aby při jejím postupném vypracovávání byly vždy dodržovány zásady dokumentování. Mezi tyto zásady patří:

- **včasnost a neodkladnost** – je důležitá hlavně u stop, u kterých hrozí poškození, zničení nebo jejich zánik,
- **objektivnost** – tato zásada vyjadřuje absenci subjektivního vnímání, názorů a subjektivních vlivů na dokumentaci. Musí se eliminovat nepřesnosti, zlehčování či zveličování situace a musí být používána kriminalistická terminologie,
- **úplnost** – tato zásada vyžaduje, aby dokumentace byla úplná a přesná, co není zadokumentováno, to vlastně neexistuje,
- **zásada přiměřené rychlosti** – u této zásady se vyžaduje přiměřená rychlost, aby byly zajištěny a zadokumentovány i stopy podléhající zkáze či degradaci,
- **zásada plánovitosti a systematickosti** – u této zásady se vyžaduje, aby byl dodržován jasně zvolený postup, forma či pořadí,

- **zásada hospodárnosti** – zde se projevuje zásada hospodárnosti, ale přiměřeně k významu dokumentovaného objektu nebo vztahů.²⁰

8.2 Realizace kriminalistické dokumentace

8.2.1 Písemné formy dokumentace

Nejčastější písemné formy dokumentace jsou: protokol o ohledání, posudek (znalecký posudek), odborné vyjádření, záznam, a potvrzení. Písemná forma dokumentace je realizována v písemné papírové podobě a v současné době také ve formě digitálního dokumentu (dokument ve formátu Word, PDF, Excel).

Protokol o ohledání

Protokol o ohledání je obligatorní a základní součástí kriminalistické dokumentace. Je to prostředek, který může zaznamenávat všechny kriminalisticky relevantní informace zjistitelné na objektu zkoumání. Jeho podstatou je objektivní a systematické dokumentování kriminalistických stop a jejich znaků a dokumentace průběhu a výsledků vyhledávání, zajišťování a předběžného zkoumání.

Obsahem protokolu o ohledání jsou tři části. Jedná se o část úvodní, část popisnou a část závěrečnou.

Úvodní část protokolu o ohledání obsahuje:

- označení útvaru, který provádí ohledání,
- přítomnost osob při ohledání s jejich rozdělením na osoby provádějící ohledání a osoby přítomné při ohledání,
- důvod ohledání ve formě obecného označení události,
- časový údaj o počátku ohledání,
- podmínky ohledání,
- způsob ohledání.

Popisná část protokolu o ohledání obsahuje:

- přesný popis ohledávaného místa s vymezením jeho hranic,
- přístupové cesty k ohledávanému místu,
- zachycení trasy, po které se pohyboval pachatel, pokud je známa,

²⁰ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 108

- popis objektů nacházejících se na ohledávaném místě,
- detailní popis objektů nesoucích stopy po trestném činu,
- detailní popis předmětů, stop a důkazů nalezených na ohledávaném místě,
- detailní popis předmětů pocházejících od pachatele, pokud jsou takové předměty při ohledání nalezeny,
- detailní popis předmětů, u kterých byla provedena ze strany pachatele v souvislosti s vyšetřovanou událostí manipulace.

Závěrečná část protokolu o ohledání obsahuje:

- seznam předmětů, stop a důkazů zajištěných na místě činu,
- uvedení způsobů jejich zajištění,
- dokumentační prostředky využité při ohledání,
- uvedení speciálních a vyhledávacích prostředků (může se jednat například o využití služebního psa ke zjištění trasy pachatele, detektoru kovů k vyhledání nábojnic či těžké techniky),
- časový údaj ukončení ohledání,
- je možné zachytit vyjádření osob, které se ohledání účastnily.

Protokol o ohledání by měl být koncipován v trpném rodě. Měl by být sepsán všeobecně odbornou formou textu ve spisovné češtině. Nesmí v něm být odražený subjektivní pocity a úvahy. Do protokolu o ohledání je možné uvádět pouze to, co bylo bezprostředně zjištěno či vnímáno na místě ohledání.²¹

Konec protokolu o ohledání musí být opatřen podpisy osob, které se podílely na jeho vyhotovení. Protokol o ohledání musí být podepsán též všemi zúčastněnými osobami.

Další forma písemné dokumentace je posudek (znalecký posudek), který má po obsahové i formální stránce přesně stanovenou formu. Jedná se o výstupní dokument znaleckého zkoumání. Další forma písemné dokumentace je odborné vyjádření, což je po obsahové a formální stránce jednodušší forma znaleckého posudku. Záznam (úřední záznam), je nejjednodušší forma písemné dokumentace. Jeho úkolem je dokumentovat ve formální podobě základní informace spojené se získanými poznatky. Potvrzení se

²¹ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 25

vydává jako jednoduché a jednoznačné písemné vyjádření o předmětu otázky, která je obsahem jiného dokumentu a není nutné ho dokazovat dalším zkoumáním.

8.2.2 Zvukový záznam – fonogram

Jedná se o zvukový záznam řeči osoby, která popisuje místo nebo průběh události nebo jiné významné skutečnosti. Dále se může jednat o záznam jiného důležitého zvuku. Záznam je realizovaný technickým záznamovým zařízením a je nejčastěji zaznamenáván na digitální nebo analogový nosič, což může být magnetická páska, optický disk, flash disk, hard disk či paměťová karta. Tyto formy dokumentace se využívají např. pro zaznamenání výpovědi svědka, poškozeného atd. Zvukový záznam je kvalitativně na vyšší úrovni, než písemná forma záznamu, jelikož zvukové zařízení dokáže zadokumentovat zvukový projev v takové formě a intenzitě, která lze jen těžko vyjádřit písemnou formou.²²

8.2.3 Fotografické formy dokumentace

Kriminalistická fotografická dokumentace je nejobektivnější, a proto vědecky nejdůležitější forma dokumentace. Je tedy základním kriminalistickým dokumentačním prostředkem. Její objektivita spočívá v tom, že fotografie přesně popisuje objektivní stav vyfotografovaného objektu.

Videozáznam je speciálním dokumentačním prostředkem, který kombinuje vlastnosti kriminalistické fotografie a dynamického pohybu.

Výhoda kriminalistické fotografie a videozáznamu spočívá ve vizuálním a trvalém zafixování nezkreslené představy o místě či předmětu ohledání, jeho vzhledu a dispozičním uspořádání a o zkoumaných objektech, předmětech a stopách nacházejících se na místě ohledání. Jejich výhodou je také to, že jejich využitím nedochází žádným způsobem k porušení stálosti či jinému poškození zkoumaných objektů.

Kriminalistická fotografie

Na kriminalistickou fotografii jsou kladeny různé požadavky. Je to požadavek přehledného zachycení místa ohledání a fixace prvotní situace v nezměněném stavu způsobeném průběhem vlastního ohledání. Při detailním ohledání je to požadavek na zachycení zkoumaných předmětů nacházejících se na místě ohledání a zjištěných

²² METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 112

kriminalistických stop včetně jejich rozměrů, zpravidla s přiloženým měřítkem a s číselným označením.

Na kriminalistické fotografii by neměly být zachyceny objekty, které nesouvisí s místem činu (například vnesené pomůcky, osoby podílející se na ohledání, či nezúčastněné osoby v okolí místa činu).

Fotografickým záběrem rozumíme výběr části objektivní reality, který je zaznamenán. Kriminalistickou fotografii můžeme rozdělit podle druhu fotografického záběru na:

Orientační záběr – fixuje místo ohledání s okolním prostředím. Účelem tohoto záběru je zadokumentování místa činu v okolním prostředí, včetně blízkých objektů a přístupových cest. Jedná se o nejzákladnější skupinu kriminalistické fotografie s nejširším záběrem.

Celkový situační záběr – zobrazuje původní situaci před zahájením samotného ohledání. Zpravidla se vyhotovuje v různých směrech tak, aby byly zachyceny veškeré předměty nacházející se na místě ohledání.

Polodetailní záběr – zobrazuje nejdůležitější části a detaily místa ohledání i s objekty, které je obklopují. Vyhledané stopy se dokumentují s přiděleným číslem a měřítkem. Dokumentuje se jejich umístění na místě ohledání ve vztahu k okolním objektům.

Detailní záběr – detailně zachycuje zpravidla vyhledané stopy a jednotlivé předměty nalezené na místě ohledání. Hlavním rozdílem od polodetailního záběru je zachycení zkoumaných objektů či jejich částí zcela izolovaně od jejich okolí. Vyhledané stopy se dokumentují s přiděleným číslem a měřítkem.

Na závěr ohledání se vyhotovuje celkový přehledný záběr, který je způsobem vyhotovení shodný s celkovým situačním záběrem. Rozdíl je v tom, že důležité předměty a stopy jsou již zachyceny s čísly a také dochází k zadokumentování změn na ohledávaném místě, které byly způsobeny vlastním ohledáním místa činu.

Kromě výše uvedených záběrů kriminalistické fotografie, které jsou využívány výhradně při ohledání místa činu, jsou v kriminalistické dokumentaci využívány další druhy fotografií:

- lineární a kruhové panoramatické fotografie,
- mikrofotografie a makrofotografie,
- fotografie za využití zvláštních způsobů osvětlení či záření,
- fotografie živých osob (třídílná fotografie),
- fotografie mrtvol pro poznávací účely.

Videozáznam

Videozáznam umožňuje zachycovat dynamický děj dokumentované situace. Technický rozdíl mezi statickým a dynamickým obrazem fotografické dokumentace je založený na nedokonalosti oka. Promítání obrázků rychlostí 23 snímků za sekundu vyvolává u člověka zdání plynulého pohybu. Současná záznamová zařízení umožňují záznam tisíců obrázků za sekundu (např. vysokorychlostní kamery využívané pro záznam pohybu střely). Videozáznam také umožňuje, kromě zachycení vizuální podoby předmětu ohledání a jeho komentovaného popisu, také dokumentaci vlastního průběhu ohledání a prováděných úkonů.

Videozáznam se také uplatňuje při dokumentování některých zvláštních způsobů dokazování, mezi které řadíme vyšetřovací pokus, rekonstrukci a prověrku na místě.

8.2.4 Formy kriminalistické topografie

Kriminalistickou topografií lze chápat jako nauku o zhotovování a využívání náčrtků, plánků a schémat míst kriminalisticky relevantních událostí, s cílem jejich využití při grafickém znázornění důležitých objektů a terénu na rovinném podkladu. Umožňuje tak zadokumentování míst kriminalisticky relevantních událostí do podoby, která rozšiřuje možnosti orientace v nich.

Základní formy kriminalistické topografie jsou: náčrt, plán, schéma, graf.²³

Náčrt

Náčrt je nejjednodušším prostředkem kriminalistické topografie, který umožňuje vypracování grafického znázornění předmětu ohledání se zaznamenáním důležitých vzdáleností a rozměrů za pomoci základních pomůcek. Je podkladem pro plán. Důležité předměty a stopy mohou být označeny popisným údajem, číslem nebo značkou s vysvětlivkami ve formě legendy a zpravidla se vytváří od ruky.

²³ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 114

Náčrt se zpravidla vypracuje jako příloha k protokolu o ohledání a tudíž musí splňovat formální náležitosti, kterými jsou označení útvaru, osoby která jej vytvořila, specifikací místa ohledání, časovým údajem a označením spisového materiálu.

Kriminalistická praxe rozlišuje náčrt ve čtyřech formách, kterými jsou orientační, situační, polodetailní a detailní náčrt.

Orientační náčrt obsahuje nejdůležitější objekty z nejbližšího okolí ohledávaného místa (budovy, vozovky, vodní plochy a přístupové cesty).

Situační náčrt již obsahuje objekty vztažené k ohledávanému místu (místa odkud lze místo pozorovat, kamerové systémy, stopy a předměty nalezené v okolí ohledávaného místa či na něm).

Polodetailní a detailní náčrtů již obsahují zaměření stop a věcí, nacházející se na ohledávaném místě či v jeho okolí a též jejich stav.

Při vypracování náčrtů se využívá pevných bodů, ze kterých vychází zaměření jednotlivých objektů. Tyto body označuje kriminalistická terminologie jako výchozí a pomocný bod měření a je možné využívat větší množství takovýchto bodů. Jediným kritériem je relativní neměnnost a snadná popsitelnost těchto objektů.

Plán

Plán je prostředkem kriminalistické topografie, který umožňuje již zcela přesné grafické znázornění předmětu ohledání. Od náčrtu se liší tím, že je vypracován na jeho základě, za pomoci potřeb pro rýsování, mnohdy na milimetrovém papíru či přímo v grafickém programu.

Při vypracování plánu není nutné zaznamenání důležitých vzdáleností a rozměrů jako v případě náčrtu. Tyto údaje jsou plně nahrazeny příslušným měřítkem udávaným v proporcionálním údaji např. „1:100“. Uvedení měřítka je pro plán údajem povinným. Do plánu se zpravidla udává údaj o primární světové straně vyobrazený pomocí šipky s označením severní světové strany. Důležité předměty a stopy jsou vždy označeny popisným údajem shrnutým legendou. Formální náležitosti pro plán jsou totožné s formálními náležitostmi pro náčrt.

Schéma

K využití schématu v pojetí prostředku kriminalistické topografie dochází v kriminalistické praxi výjimečně. Schémata se využívají v případech, kdy je nutné graficky znázornit energetické rozvody, plynovody, vodovody a vzduchotechniku. Formální náležitosti schémat jsou totožné s formálními náležitostmi pro náčrty.²⁴

Graf

Grafy slouží k zobrazování vzájemných vztahů mezi objekty. Nacházejí své uplatnění v široké škále vědeckých a technických disciplín. Umožňují lepší pochopení souvislostí při znázornění vzájemných vztahů zobrazovaných veličin. S grafickým znázorněním zkoumaných vztahů se můžeme setkat např. při znaleckém zkoumání v odvětví chemie a fyzikální chemie, genetiky, elektrotechniky, biologie a dalších odvětvích.

²⁴ CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: MV ČR, 1999. s. 26

9 Analýza doporučení Evropského manuálu pro práci na MČ

Evropský manuál pro práci na místě činu představuje klíčový dokument poskytující podrobná doporučení pro efektivní a jednotný postup kriminalistických týmů při zajišťování a analýze důkazů. Na výzkumu problematiky související s ohledáním místa činu u závažných trestných činů a na vytvoření tohoto manuálu se podíleli policisté, specialisté a agentury z Velké Británie a Evropy.

Záměrem tohoto dokumentu bylo poskytnout policistům, podílejícím se na vyšetřování závažných trestných činů návod a praktické rady, jak postupovat při řízení činností na místě závažného trestného činu. Cílem manuálu je zajištění vysoké kvality vyšetřování, snížení chybovosti a minimalizace kontaminace stop.

Manuál se zároveň snaží sjednotit metody práce mezi jednotlivými členskými státy EU, čímž usnadňuje mezinárodní spolupráci a zajišťuje jednotný přístup k forenznímu vyšetřování.

Dokument obsahuje podrobné metodické pokyny pro všechny fáze vyšetřování, od prvotního zajištění místa činu až po odbornou analýzu a uchování důkazů.²⁵

9.1 Role výjezdového týmu při ohledání místa činu

Pro účely tohoto dokumentu je místo závažného trestného činu definované jako místo činu, které zahrnuje vraždu nebo podezřelé úmrtí (nebo v některých případech zmizení osoby), závažný sexuální útok a všechny trestné činy, které jsou považované za závažné.

Místo činu je nejdůležitějším zdrojem informací o trestném činu. Každá stopa, která se zde nachází, může přispět k objasnění průběhu události a k identifikaci pachatele. Manuál stanovuje základní pravidla, jak postupovat při ohledání místa činu, aby se eliminovala možnost kontaminace nebo ztráty důkazního materiálu.

Při auditu činností policie a dalších specialistů pracujících na místě činu byla zjištěna potřeba lepší koordinace a lepšího strukturovanějšího přístupu k řízení činností na místě trestného činu. Velké nedostatky při ohledání místa činu vznikají také v důsledku neefektivní komunikace a nedorozumění mezi jednotlivými specialisty, kteří se ohledání účastní.

²⁵ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 251

Manuál vymezuje jednotlivé důležité policisty a specialisty, kteří jsou přítomni na místě činu. Stanovuje jejich úlohy při ohledání místa činu a zároveň stanovuje zodpovědnost těchto osob, plynoucí z jejich činnosti.

V manuálu jsou uvedeny některé funkce a činnosti, které u policejního sboru České republiky nejsou zřízeny. Tento manuál je proto nutno brát jako určitý návod a jednotlivé činnosti musíme efektivně implementovat do stávajícího stavu jednotlivých zřízených funkcí Policie ČR. Jednotlivé funkce a činnosti uvedené v manuálu jsou rozděleny mezi níže uvedené specialisty. U každého takového specialisty jsem uvedla název odpovídající funkce, která je zřízena u Policie České republiky a plní úkoly, které odpovídají náplni specialistů uvedených v manuálu.²⁶

Starší vyšetřovatel - odpovídající funkce u PČR – vyšetřovatel.

Koordinátor vědecké podpory – odpovídající funkce u PČR – vedoucí Odboru kriminalistické techniky a expertiz (OKTE) nebo velitel výjezdové skupiny Kriminalistického ústavu (KÚ).

Manažer místa činu – odpovídající funkce u PČR – vedoucí výjezdové skupiny.

Kriminalistický technik – odpovídající funkce u PČR – kriminalistický technik.

Policejní chirurg – odpovídající funkce u PČR – policejní lékař nebo koroner.

Forenzní patolog – odpovídající funkce u PČR – soudní lékař soudně-lékařského oddělení nemocnice.

Forenzní vědec – expert – odpovídající funkce u PČR – expert OKTE nebo KÚ.

Expert z oddělení balistiky – odpovídající funkce u PČR - balistik OKTE nebo KÚ.

Kriminalistický dokumentarista – odpovídající funkce u PČR – expert foto a video OKTE nebo KÚ.

Důstojník pro správu důkazního materiálu – odpovídající funkce u PČR – tato funkce je u Policie ČR rozdělena mezi kriminalistického technika a vyšetřovatele.

Další služby a specialisté: entomolog, odontolog, forenzní psycholog, ohledávač mrtvol, policejní pátrací skupiny, požární specialisté atd. – odpovídající funkce u PČR – tyto funkce zastávají expertizní a znalecká pracoviště PČR (OKTE a KÚ) a další služby ministerstva vnitra.

²⁶ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 251

První policista na místě činu

Chování policisty, který je na místě závažného trestného činu první, má velký význam pro následující vyšetřování.

Jeho prvořadým úkolem je záchrana lidského života. Až poté přichází na řadu úkoly spojené s ochranou místa činu.

Důležité je správné vyhodnocení situace na místě činu, určení možnosti znehodnocení či kontaminace místa činu a poznamenání si všech osob přítomných na místě činu.

Ochrana místa spočívá v určení jeho rozlohy, postavení zábran, zabránění vstupu jiným osobám, ochrana stop a důkazů před poškozením jinými osobami či vlivem nepříznivého počasí. Měl by zamezit vstupu na místo činu nezúčastněným osobám, tisku nebo policistům a členům jiných služeb, dokud o tomto nerozhodne policista zodpovědný za řízení činností na místě činu.

První velitel na místě činu

Má zabezpečit, aby všechny doposud provedené činnosti byly dokončeny. Má zkontrolovat a doplnit vhodné zábrany kolem místa, pokračovat v zabezpečení a ochraně místa činu a jednotlivých důkazů před poškozením. Má stanovit kontaktní místo mimo chráněný prostor a informovat o tomto ostatní pracovníky na místě.

Starší vyšetřovatel

Tato funkce staršího vyšetřovatele není u Policie ČR přímo zřízena, ale odpovídající funkce u Policie ČR je vyšetřovatel, který při ohledání místa činu vykonává obdobné činnosti.

Vyšetřovatel místa činu pokračuje v činnostech, které započal první policista a velitel na místě činu, provede předběžnou prohlídku místa činu a všechny další úkony spojené s ochranou místa činu. Jeho úlohou je zadokumentovat všechny činnosti se zaměřením na ochranu a zajištění stop. Je zodpovědný za řízení činností na místě činu, za vyšetřování a ohledání místa činu.

Starší vyšetřovatel je zodpovědný za řízení činností na místě činu, za vyšetřování a za prohlídku místa činu. Po konzultaci s manažerem místa činu schvaluje postup vyšetřování, včetně prohlídky místa činu.²⁷

²⁷ METEŇKO, J. Kriminální taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 252

Koordinátor vědecké podpory

Tato funkce koordinátor vědecké podpory není u Policie ČR přímo zřízena, ale odpovídající funkce u Policie ČR je vedoucí nebo expert Odboru kriminalistické techniky a expertiz nebo velitel výjezdové skupiny Kriminalistického ústavu, který při ohledání místa činu vykonává obdobné činnosti.

Koordinátor vědecké podpory zajišťuje vyšetřovateli komunikaci s kriminalistickými technikami a experty podílejícími se na ohledání místa činu. Správná koordinace mezi jednotlivými členy týmu umožňuje efektivní zpracování místa činu a zajištění maximálního množství relevantních stop.

Důležitá je rovněž komunikace mezi vyšetřovatelem a znaleckými laboratoři, kde se důkazy následně analyzují. Koordinátor vědecké podpory zajišťuje optimální využití specialistů a expertů podílejících se na zkoumání zajištěných stop.

Koordinátor vědecké podpory rozhoduje po konzultaci s vyšetřovatelem, zda budou na místo činu přizváni další specialisté, kteří se budou také podílet na práci související s ohledáním místa činu.

Při provádění ohledání místa činu a při souvisejícím vyhledávání a zajišťování stop je důležité myslet na zajištění integrity získaných stop. To znamená, že zajištěná stopa musí být také využitelná a k dalšímu zkoumání musí být předána v nezměněném stavu, bez dalších nežádoucích změn či úprav.

Při zajišťování stop, a to zejména mikroskopických stop, biologických stop a stop, které budou podrobeny genetickému zkoumání, je velký důraz kladen na zabránění jejich kontaminace. Je nutné učinit všechna možná opatření, aby bylo zabráněno kontaminaci stop již při jejich zajišťování. V případě, že by ke kontaminaci stop došlo, je jejich následné zkoumání již bezcenné. Ochrana stop proto musí začínat již při jejich zajišťování a musí dále pokračovat při jejich dopravě, předávání, přebírání i při samotném expertizním zkoumání. Manipulace se stopami by měla být omezena na minimum, aby byly stopy doručeny ke zkoumání v takovém stavu, v jakém byly zajištěny.²⁸

Manažer místa činu

Tato funkce manažer místa činu není u Policie ČR přímo zřízena, ale odpovídající funkce u Policie ČR je vedoucí výjezdové skupiny, který při ohledání místa činu vykonává obdobné činnosti.

²⁸ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 252

Manažer místa činu dohlíží, aby ohledání místa činu bylo prováděno systematicky a promyšleně. Určuje a stanovuje priority při ohledání, konzultuje zjištěné informace s koordinátorem vědecké podpory, zabezpečuje expertizní služby. Dohlíží a zabezpečuje, aby všechny osoby vstupující na místo, kde probíhá ohledání a zajišťování stop měli vhodné ochranné prostředky a oblečení. Poskytuje odborné informace ve vědeckých záležitostech, dohlíží na správné zacházení se stopami, včetně balení, odvozu a jejich využití. Zodpovídá za vytvořenou dokumentaci na místě činu. Dohlíží na bezpečnost práce a na ochranu zdraví jednotlivých pracovníků.

Kriminalistický technik

Úkolem kriminalistického technika na místě činu je vyhledávat a zajišťovat stopy, zaznamenávat průběh ohledání a spolupracovat s manažerem místa činu.

Hlavní činnosti kriminalistického technika:

- zabezpečení místa činu vhodnými zábranami,
- zaznamenání všech zajištěných stop a vykonaných činností,
- určení a zabezpečení hlavní přístupové trasy,
- předběžné hodnocení místa činu a konzultace s manažerem,
- fotografování, natáčení videa a tvorba náčrtků místa činu,
- ochrana a zabezpečení důkazů, aby byl možný odvoz mrtvol, jestliže je to potřebné,
- vyhledávání a zajištění všech druhů kontaktních stop,
- poskytování podpory specialistům a zabezpečení integrity důkazů,
- vypracování fotodokumentace a její odevzdání manažerovi místa činu,
- poskytuje konzultace týkající se odesílání forenzních důkazů na zkoumání.

Kriminalistický technik má klíčovou roli při vyšetřování trestných činů tím, že zabezpečuje a dokumentuje stopy, které mohou být později použité při soudním jednání.

Důstojník pro správu důkazového materiálu

Důstojník pro správu důkazového materiálu je při každém větším případě zodpovědný za převzetí, kontrolu, bezpečnost, kontinuitu a koordinaci všech zajištěných materiálů a za jejich následný přesun. Zabezpečuje přesný seznam zajištěného materiálu a dohlíží na uložení a zabezpečení všech stop po dobu celého trestního řízení. Tato role je klíčová pro zachování integrity důkazů v průběhu celého trestního řízení.

Tato funkce není u Policie ČR přímo zřízená, ale úkoly, které pro tohoto důstojníka vyplývají z manuálu místa činu, nejsou u Policie ČR opomenuty, ale jsou rozděleny mezi kriminalistického technika a vyšetřovatele.

Rozdělení úkolů důstojníka pro správu důkazového materiálu mezi kriminalistického technika a vyšetřovatele Policie ČR je uvedeno níže.

Kriminalistický technik

- provádí činnosti týkající se balení stop a jejich přesné označení, aby byla jednoznačně prokázána jejich identita,
- zajišťuje evidenci stop, upozornění vyšetřovatele na relevantní důkazy,
- zabezpečuje vhodné uskladnění a ochranu důkazních materiálů proti ztrátě či kontaminaci,
- účastní se soudních pitev.

Vyšetřovatel

- přebírá všechny stopy do držby policie během celého vyšetřování,
- vede průběžně protokol všech zajištěných důkazů a jejich pohybu,
- získává a vede záznamy od policistů, kteří stopy předkládají nebo jsou odpovědní za jejich přepravu,
- účastní se soudních pitev a přebírá stopy zajištěné forenzním patologem nebo kriminalistickým technikem,
- připravuje a odesílá stopy k dalšímu vědeckému zkoumání v koordinaci s kriminalistickým technikem a manažerem místa činu,
- poskytuje kopie všech zaevidovaných dokumentů vyšetřovateli nebo vyšetřovacímu týmu.

Úřední ohledávač mrtvol

V České republice tuto funkci vykonává koroner. Musí být přítomen u všech případů náhlého nebo nepřirozeného úmrtí. Jeho úkolem je vyrozumět policejního vyšetřovatele a zajistit povolení pro práci forenzního patologa. Zajistit spojení s pohřebním ústavem a zajistit potřebnou personální a věcnou pomoc pro práci forenzního patologa. Zajistit neměnnost identity zemřelé osoby.

Porovnání personálního obsazení dle doporučení Evropského manuálu a výjezdové skupiny Policie ČR.

Evropský manuál pro práci na místě činu doporučuje odpovídající personální obsazení pracovníky a odborníky při ohledávání místa činu závažného trestného činu. Personální obsazení jednotlivých pracovních pozic je nastaveno tak, aby bylo dosaženo vysoké kvality prováděného ohledání místa činu, byla snížena chybovost při prováděném ohledání a byla minimalizována kontaminace stop.

Při porovnání s výjezdovou skupinou Policie ČR, která vyjíždí na místo při spáchání obdobného závažného trestného činu, je Evropským manuálem doporučeno vyšší personální obsazení, než je obsazení výjezdové skupiny Policie ČR.

Výjezdová skupina Policie ČR vyjíždí na místo závažného trestného činu ve složení: vedoucí výjezdové skupiny (odborně nejschopnější a nejzkušenější policista, který řídí práci na MČ), vyšetřovatel (policista služby kriminální policie a vyšetřování pověřený vyšetřováním), kriminalista (policista služby kriminální policie a vyšetřování zařazený na úseku odhalování trestné činnosti) a kriminalistický technik. Dále je možno vyžádat na místo trestného činu psovoda, koronera, soudního lékaře a další specialisty Odboru kriminalistické techniky a expertiz nebo Kriminalistického ústavu, jako je například daktyloskop, balistik, chemik, biolog, mechanoskop a další specialisté.

Největší podíl zodpovědnosti, odbornosti, zkušenosti a právního uvědomění je však vyžadován od vyšetřovatele a od vedoucího výjezdové skupiny. V doporučení Evropského manuálu jsou úkoly vyšetřovatele a vedoucího výjezdové skupiny rozděleny mezi další funkce, které by podle doporučení Evropského manuálu měly být ještě přítomny na místě. Kromě vyšetřovatele a manažera místa činu se dále jedná se o funkce staršího vyšetřovatele, koordinátora vědecké podpory a důstojníka pro správu důkazového materiálu. Úkoly těchto tří funkcí jsou tedy částečně rozděleny mezi vyšetřovatele, vedoucího výjezdové skupiny a kriminalistického technika.

Personální obsazení podle doporučení Evropského manuálu a výjezdové skupiny Policie ČR je v některých funkcích odlišné, ale úkoly a pracovní náplň těchto funkcí je rozdělena mezi členy výjezdové skupiny Policie ČR.

9.2 Dokumentace a uchovávání kriminalistických stop

Dokumentace důkazů je zásadním krokem ve vyšetřovacím procesu, protože umožňuje zpětnou analýzu a ověřování nalezených stop. Manuál doporučuje využití standardizovaných forenzních metod, které zajišťují systematický přístup ke shromažďování a archivaci stop. Fotodokumentace, videodokumentace, nákres

a podrobný zápis všech nalezených objektů jsou klíčové prvky správného zajištění místa činu.

Každá činnost, která je provedena v průběhu ohledání místa činu, musí být zadokumentovaná a zaznamenaná. Zodpovědný za tuto činnost je manažer místa činu. Protokol ohledání místa činu má stanovenou formu a musí obsahovat minimálně základní stanovené údaje. Jsou to údaje týkající se podmínek na místě činu, zvolených postupů při ohledání a dalších činnostech před a při provádění ohledání. Identifikaci všech osob a dobu jejich pobytu na místě. Údaje o místě činu a jeho okolí, údaje o stopách a místě jejich zajištění, o zesnulém, o každém provedeném úkonu technika a další úkony, činnosti a postupy, které byly na místě činu provedeny. Chybět by na konec neměl záznam o předání místa.

Současně s protokolem o ohledání místa činu je provedena fotodokumentace a videozáznam. Tyto záznamy vhodně doplňují, zpřesňují a vizuálně dokreslují informace uvedené v protokolu o ohledání místa činu. Dále slouží k zaznamenání jakýchkoli významných skutečností na místě činu před započítím hledání, v jeho průběhu a při samotném zajišťování stop.

Součástí protokolu o ohledání místa činu jsou také nákresy místa činu, které zobrazují vzájemnou polohu jednotlivých věcí a měly by se zhotovovat dříve, než se s těmito věcmi začne hýbat.

Zvláštní důraz je kladen na uchovávání stop, které musí probíhat v souladu s přísnými bezpečnostními pravidly. Například biologické stopy je nutné uchovávat ve speciálních klimatizovaných podmínkách, aby se předešlo jejich znehodnocení. Digitální stopy, jako jsou záznamy z kamerových systémů nebo data z mobilních zařízení, musí být správně zálohovány a chráněny před neoprávněným přístupem.

Důležitou součástí dokumentace je také pečlivé vedení všech administrativních záznamů, které umožňují sledování celého vyšetřovacího procesu. Standardizace těchto procesů napomáhá zefektivnit vyšetřování a přispívá k důvěryhodnosti shromážděných důkazů před soudem.²⁹

9.3 Odborná příprava a školení kriminalistických techniků

Evropský manuál zdůrazňuje význam pravidelné odborné přípravy a školení kriminalistických techniků, manažerů místa činu a koordinátorů vědecké podpory. Práce na místě činu vyžaduje nejen praktické dovednosti, ale i znalosti nejnovějších

²⁹ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 257

vědeckých a technických metod. Manuál doporučuje pravidelná školení zaměřená na práci s moderními forenzními nástroji, správné vedení dokumentace a metody analýzy kriminalistických stop.

Kurzy jsou speciálně navrženy tak, aby stimulovaly a podporovaly zkušené kriminalistické techniky, velitele a manažery pracující na odděleních vědecké podpory k obnovení a rozvoji jejich znalostí a praktických dovedností.

Pravidelná školení zajišťují, že kriminalistické týmy budou schopny efektivně využívat nejmodernější metody a zajistí vyšší úroveň přesnosti ve vyšetřovacím procesu. Tím se také zvyšuje důvěryhodnost a efektivita celého systému trestního soudnictví.

Význam standardizovaných postupů

Dodržování standardizovaných postupů je jedním z hlavních cílů Evropského manuálu. Jednotný přístup k vyšetřování místa činu vede k efektivnějšímu a spolehlivějšímu zajištění stop. Zároveň umožňuje lepší spolupráci mezi jednotlivými zeměmi Evropské unie, což je klíčové při vyšetřování mezinárodních zločinů.

Závěrem lze konstatovat, že důsledné uplatňování doporučení manuálu vede k vyšší úspěšnosti trestního řízení a k lepší ochraně práv poškozených i obviněných.

Moderní kriminalistika se neustále vyvíjí, a proto je nezbytné, aby si vyšetřovatelé neustále prohlubovali své znalosti a postupy.³⁰

³⁰ METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. s. 265

10 Chyby při ohledání místa činu

V předchozí teoretické části jsme se zabývali procesem ohledání místa činu. Několikrát bylo zmíněno, že se jedná o jednu z nejnáročnějších kriminalistických metod a také bylo uvedeno, že jeden z předpokladů dobře provedeného ohledání místa činu je dobrá teoretická připravenost ohledávajících osob.

V předchozí teoretické části jsou tak uvedeny základy pro správné provedení ohledání místa činu. V případě, že by byly dodrženy všechny zásady, doporučení a pracovní postupy, které vychází z teorie ohledání místa činu, mělo by být výsledné ohledání místa činu provedeno bez chyb. Z uvedeného tedy vyplývá, že příčina vzniku chyb, které vznikají při ohledání místa činu, vychází z nedodržování teoretického základu pro ohledání místa činu. Těmito teoretickými základy se již po desítky let zabývají přední kriminalisté, kteří přenáší své letité zkušenosti a poznatky do teoretické roviny a snaží se vypracovat ty nejlepší návody a postupy pro nové začínající policisty.

V dalších kapitolách se budeme zabývat chybami a nedostatky, které vyplývají z nedodržování základních zásad a postupů, na jejichž základě stojí dobře provedené ohledání místa činu.

Dále se budeme také zabývat chybami a nedostatky, které vznikají při provádění ohledání místa činu, a které si uvědomují samotní policisté, kteří provádí ohledání místa činu, nebo pracují s výsledky ohledání. Budou to tedy praktické chyby a připomínky, které se objevují při provádění ohledání místa činu, při dokumentaci a při zkoumání stop.

Abychom mohli popsat tyto praktické chyby a připomínky, oslovila jsem policisty pracující na obvodních odděleních policie, kriminalistické techniky, vyšetřovatele a kriminalistické experty pracující na odboru kriminalistické techniky a expertiz, aby odpověděli na otázky v dotazníku, který jsem jim předložila. V tomto dotazníku se mohli vyjádřit k chybám, ke kterým dochází při ohledání místa činu, a to z pohledu jejich pracovní pozice.

10.1 Chyby vyplývající z nedodržování základních zásad ohledání místa činu

Aby jakékoliv ohledání mělo význam pro následné vyšetřování trestné činnosti, bylo využitelné a splnilo tak svůj účel, musí být dodržovány základní zásady. Při nedodržování a přehlížení těchto zásad může docházet k chybám, nedodržování správných postupů, k povrchnostem a dalším neobjektivnostem, které poté mohou vést k nesprávným výsledkům celého ohledání.

Porušení zásady řízení ohledání jediným odpovědným vedoucím

Ohledání místa činu může být v jednoduchých případech prováděno i jednotlivcem, ale častěji je prováděno více policisty. Z velké části provádí ohledání místa činu výjezdová skupina, která může být složena z více policistů, odborníků a dalších osob. V každém případě musí na provedení ohledání dohlížet a řídit jej jeden vedoucí, který je také za celkový výsledek odpovědný.

V tomto případě dochází k chybám na straně tohoto vedoucího, který může být nezkušený nebo nemá silnou osobnost a nechá si do své práce mluvit ostatní. Může pak docházet k neorganizovanosti, nepozornosti, nedůslednosti. Dalším případem je přítomnost nadřízeného na místě, který se může z pozice své funkce vměšovat do průběhu ohledání, aniž by převzal odpovědnost vedoucího.

Porušení zásady neodkladnosti ohledání

Porušení této zásady spočívá v časném neprovedení či odložení ohledání. Může to být např. vědomé odložení ohledání z důvodu nedostatku osob, které by ohledání provedli, nebo např. několikadenní nepřítomnost majitele poškozeného objektu, který chce být ohledání přítomen. V tomto případě může dojít ke znehodnocení či zmizení stop z důvodu přirozeného stárnutí, vlivem působení okolního prostředí nebo vlivem fyzikálních, chemických či biologických změn.

Naopak, může dojít k vytvoření jiných změn, které jsou vyvolané úmyslným jednáním osob ve snaze zahltit stopu či nějakou falešnou stopu vytvořit.

Porušení zásady neopakovatelnosti ohledání

K porušování této zásady dochází v souvislosti s opakováním ohledání, ke kterému v kriminalistické praxi dochází. Je to však ve spojení s jinými chybami, které byly při prvotním ohledání způsobeny, a opakováním ohledání se má zjednat náprava. Jedná se například o případy, kdy ohledání místa činu nepřineslo očekávaný výsledek, zajištěné stopy byly kontaminovány či došlo k jejich znehodnocení a opakovaným ohledáním se má zjednat náprava. Takto provedené ohledání má nižší důkazní hodnotu, neboť v důsledku plynutí času dochází ke znehodnocení stop a dalších skutečností relevantních pro trestní řízení.

Porušení zásady nezastupitelnosti ohledání

Porušení zásady nezastupitelnosti spočívá v tom, že je ohledání místa činu nahrazeno jiným úkonem. V některých případech se ohledání místa činu může jevit jako nadbytečné, a to v souvislosti s existencí dalších usvědčujících důkazů.

Ohledání místa činu umožňuje přímé pozorování ohledávaného místa či objektu, objektivní zhodnocení situace na místě a přímé zajištění stop. Výsledek ohledání místa činu nelze nikdy nahradit například zkoumáním objektu jinými metodami. Takto získané informace mají nižší vypovídající a důkazní hodnotu než informace získané přímo při ohledání.

Porušení zásady legality

Zásada legality znamená, že ohledání místa činu musí probíhat v souladu se zákonem. Porušením této zásady, čili pokud by ohledání místa činu bylo provedeno nezákonným způsobem, může dojít k zneplatnění zajištěných stop nebo i celého ohledání.

Porušení zásady objektivnosti

Porušení zásady objektivnosti znamená, že osoby provádějící ohledání se nechají ovlivnit subjektivními pocity, které se postupně přenášejí do celého procesu ohledání. Například skutečnosti, za kterých byl trestný čin spáchán, se na začátku ohledání jeví jinak, než ve skutečnosti jsou, ale osoby, které ohledání provádějí, jsou touto skutečností ovlivněny a mohou přehlížet, nebo naopak zajišťovat stopy, které s případem ve skutečnosti nijak nesouvisí.

10.2 Praktická zjištění týkající se chyb při ohledání místa činu

10.2.1 Zpracování dotazníku

V této části bakalářské práce se budeme zabývat hlavním tématem mé bakalářské práce, a to jsou chyby při ohledání místa činu. V předchozí kapitole jsme se věnovali chybám při ohledání místa činu, které vyplývají z nedodržování zásad ohledání místa činu. V tomto případě se jedná o chyby v teoretické rovině, protože tyto zásady ohledání tvoří jakýsi ucelený teoretický rámec zásad, při jehož překročení dochází automaticky k chybám.

V této části se budeme zabývat chybami, které vznikají při ohledání místa činu, při dokumentaci a při další práci se stopami. Jedná se o chyby, kterých se dopouštějí

policisté a další osoby přítomné při ohledání místa činu, kteří se prakticky podílejí na celém procesu ohledání.

Abychom mohli jednotlivé chyby identifikovat a vyjádřit se k nim, byl vypracován jednoduchý dotazník. K tomuto účelu byla použita webová aplikace „survio.com“ a následně byl dotazník distribuován mezi respondenty, které tvořili Policisté ČR.³¹

Byly osloveny čtyři skupiny policistů. Jednalo se o policisty na obvodních odděleních PČR, kriminalistické techniky, vyšetřovatele a o experty odboru kriminalistické techniky a expertiz. Tyto čtyři skupiny respondentů byly zvoleny proto, že každá tato skupina se podílí na ohledání místa činu, ale policisté každé této skupiny vykonávají při ohledání místa činu vždy jinou činnost.

Skutečnost, že jsem mohla oslovit tyto čtyři skupiny policistů, vychází z toho, že jsem svou odbornou praxi v prvním, druhém i třetím ročníku vykonávala na Odboru kriminalistické techniky a expertiz v Českých Budějovicích, kde jsem se účastnila činností, které souvisí se zkoumáním a dokumentováním stop, které byly zajištěny při ohledání místa činu a zaslány na OKTE České Budějovice ke zkoumání. Měla jsem zde také možnost konzultovat okolnosti týkající se chyb při ohledání místa činu, a to zejména chyby týkající se stop, které byly na OKTE zaslány ke zkoumání.

Policista na obvodním oddělení PČR – jedná se o zpracovatele trestných činů a přestupků, provádí ohledání místa činů u méně závažných trestných činů, zpracovává dokumentaci ohledání místa činu, odesílá zajištěné stopy ke zkoumání, využívá výsledky expertizního zkoumání stop.

Kriminalistický technik – je to specialista na ohledání místa činu, zajišťuje a balí stopy, provádí fotodokumentaci a videodokumentaci, zodpovídá za technickou stránku zajištění stop.

Vyšetřovatel – provádí vyšetřování trestné činnosti, provádí ohledání místa činů u závažnějších trestných činů, zpracovává dokumentaci ohledání místa činu, odesílá zajištěné stopy ke zkoumání, využívá výsledky expertizního zkoumání stop, je člen nebo vedoucí výjezdové skupiny.

Expert odboru kriminalistické techniky a expertiz – provádí zkoumání předložených stop, zpracovává znalecké posudky a odborná vyjádření, je konzultantem při ohledání místa činu.

³¹ Odkaz na dotazník: <https://www.surveio.com/survey/d/I2T1Q6H8B1S0F7J9K>

Předložený dotazník měl jednoduchou formu a obsahoval pouze šest otázek. V prvních pěti otázkách jsme se ptali na věk, pohlaví, u jaké z výše uvedené skupiny policistů pracuje a zda již prováděl ohledání místa činu. Poslední otázka byla otevřená a respondenti byli požádáni, aby odpověděli na otázku: „Jakých chyb se může policista dopustit při ohledání místa činu“. V poznámce byla tato otázka ještě upřesněna: „A to při samotném ohledání místa činu, při jeho dokumentaci, při odesílání stop a při zkoumání a využívání výsledků zkoumání“.

10.2.2 Vyhodnocení dotazníku

Na předložený dotazník odpovědělo 50 respondentů. Po vyhodnocení dotazníku a uvedených odpovědí jsme zjistili, že se vždy u respondentů jedné skupiny objevily některé shodné odpovědi, které jsou odlišné od odpovědí jiných skupin.

Dále bylo vyhodnocením dotazníku a uvedených odpovědí zjištěno, že některé chyby se objevují častěji.

Po vyhodnocení dotazníků a odpovědí na otázku, která se týkala chyb na místě činu, jsem nabyla přesvědčení, že uvedené odpovědi nejsou jen chyby, ke kterým dochází nejčastěji, ale hlavně chyby, které si respondenti odpovídající na otázky uvědomují a při práci se jim chtějí vyvarovat.

10.2.3 Chyby, které uvedli policisté na OOP

- znehodnocení stop při vstupu na místo činu,
- nevhodně zajištěné a zadokumentované stopy,
- opomenutí zajištění důležité stopy,
- nepřesný popis místa, kde byla stopa zajištěna,
- nedostatečné zajištění a ohledání místa činu,
- nezajištění srovnávacího materiálu,
- nedostatečné vytyčení a ohraničení místa činu,
- špatná fotodokumentace (nedostatečná, špatně provedená),
- špatná manipulace se stopami na MČ – možná kontaminace stop,
- možné vytvoření vlastních daktyloskopických stop,
- dlouhé uložení stop před odesláním ke zkoumání,
- přehlédnutí stop – špatně přečtený pohyb a postup pachatele,
- nepřipravenost na OMČ,
- nedbalost při OMČ,
- chybějící zajišťovací materiál,

- lehkomyšlnost při nezávažném TČ nebo přestupku – nenalezení, nezajištění, znehodnocení, kontaminace stop,
- chybně změřené rozměry na MČ,
- přehlédnutí důležitých skutečností,
- nepřivolání kriminalistického technika na MČ v případech, kdy je to nutné,
- nepřivolání kriminalistického technika na MČ v nezávažných případech,
- ledabylý postup na MČ.

Po vyhodnocení výše uvedených odpovědí a po jejich konzultaci s policisty, kteří také provádějí ohledání, místa činu bylo zjištěno, že uvedené chyby a nedostatky jsou typické pro méně závažné trestné činy, kdy ohledání místa činu provádí převážně sami policisté z OOP, a na místo činu není přivolán kriminalistický technik.

Jedná se o případy, kdy není způsobena velká škoda, dochází k podceňování situace a celého případu, je nedostatečně uzavřeno místo činu, na místě je pohyb osob, dochází k přehlížení a nezajišťování stop. U těchto případů sami poškození očekávají zrychlené vyřízení případu. Jedná se pravděpodobně o případy, které balancují na hranici trestného činu a přestupku.

Jako příčina tohoto stavu je každodenní nápad těchto případů a snaha policistů tyto případy co nejdříve vyřídit.

10.2.4 Chyby, které uvedli kriminalističtí technici

- neuzavření místa činu,
- velký pohyb lidí na místě činu – cizí i domácí osoby,
- nesystematický přístup při ohledání,
- neznalost okolností, za kterých byl trestný čin spáchán,
- nevyužití telefonické konzultace situace na místě činu s expertem OKTE,
- nepřivolání specialisty při závažném případě,
- nepřivolání posily při provádění OMČ závažného případu,
- kontaminace stop na místě činu nebo při následné manipulaci se stopami,
- nedostatečná fotodokumentace,
- nezajištění srovnávacího materiálu,
- nevhodné zabalení stopy (do neprodyšného materiálu, ve kterém dojde ke znehodnocení, např. zplesnivění stopy),
- nepoužívání ochranných prostředků,
- kontaminace stop ze strany koronera,

- kontaminace stop při provádění pitvy ze strany pitvu provádějících lékařů,
- nedostatečný, málo důkladný popis stop v dokumentaci,
- nedostatečná aktivita při práci na MČ – tzv. syndrom vyhoření,
- nepřivolání kriminalistického technika na místo činu,
- neodesílání všech zajištěných stop ke zkoumání.

Kriminalistický technik je jedna z nejdůležitějších osob na místě činu. Je odborně vyškolen pro vyhledávání, zajišťování a dokumentaci stop z místa činu. Zodpovídá za technickou stránku zajištění stop. Při vyhodnocení uvedených chyb jsem zjistila, že větší část uvedených chyb je vztažena spíše k práci celé výjezdové skupiny. Vyskytují se zde ale také chyby, které svědčí spíše pro selhání jednotlivce při práci. Jde o tzv. syndrom vyhoření, který se projevuje u dlouhodobě vykonávané práci bez motivace. Výsledky práce takového pracovníka jsou tak většinou na nízké úrovni.

Další uvedené chyby spíše nasvědčují tomu, že se jedná o odborníky a tudíž chyby, které kriminalističtí technici uvádějí (nepřivolání kriminalistického technika na MČ, neodesílání zajištěných stop ke zkoumání, kontaminace stop, nepoužívání ochranných prostředků atd.) odpovídající tomu, že si tyto chyby uvědomují a chtějí na ně poukázat, aby se více neopakovaly.

10.2.5 Chyby, které uvedli vyšetřovatelé

- nedůslednost na MČ,
- znehodnocení stop při vstupu na MČ – úzce uzavřeno MČ,
- malá důslednost a neodbornost vedoucího výjezdu,
- neopatrnost při zajišťování stop a jejich možná kontaminace,
- špatná nebo malá informovanost o skutku a MČ,
- skutek se stal jinak, než bylo původně řečeno, z toho vyplývá jinak zvolený postup na MČ a přehlédnutí a nezajištění stop,
- neodbornost na místě činu složitěho případu, nepožádání o pomoc a nepřivolání specialisty na MČ,
- velká rychlost a nesoustředěnost při OMČ, přeskakování z místa na místo – nedržení se zvoleného způsobu ohledání,
- nedokonale provedená fotografická dokumentace,
- špatné zaměření stop na MČ,
- nedodržení důsledného označení, zadokumentování, zabalení a označení stop,

- při odesílání stop ke zkoumání špatně zvoleno pořadí odvětví, na kterých se mají stopy zkoumat,
- špatně zvolené otázky u stop, které jsou zasílány ke zkoumání,
- chybné hodnocení stop, je nutné je hodnotit jak samostatně, tak i v kontextu s ostatními stopami.

Vyšetřovatel Policie České republiky je policista, který se zaměřuje na vyšetřování závažné trestné činnosti, a to od majetkových trestných činů až po organizovaný zločin nebo vraždy. Obvykle je členem nebo vedoucím výjezdové skupiny.

U této skupiny respondentů jsme zjistili, že se v uvedených odpovědích méně objevují chyby, kterých se lze dopustit při ohledání místa činu a lze je označit jako základní pochybení. Vzhledem, tomu, že se tato skupina vyšetřovatelů věnuje většinou vyšetřování složitějších případů, tak se již tyto základní pochybení při ohledání místa činu objevují méně.

U této skupiny osob je důležité, aby se do pozice vedoucí výjezdové skupiny dostal zkušený odborník, který problematice ohledání místa činu rozumí a je schopen důsledně instruovat ostatní členy výjezdové skupiny ke kvalitní a zodpovědné práci.

10.2.6 Chyby, které uvedli experti odboru kriminalistické techniky a expertiz

- Špatně zabalené stopy, které byly předloženy ke zkoumání – použit neprodyšný materiál – dochází ke znehodnocení (zplesnivění) biologického materiálu – stopy již nejsou vhodné k biologickému ani genetickému zkoumání. Tyto stopy je nutné předkládat ke zkoumání po jejich předchozím vysušení nebo v prodyšném obalu.
- Nedostatečná fotodokumentace stop na MČ – v případě potřeby (u zbraní a dalších složitějších či rozměrnějších stop) provést důkladnější fotodokumentaci.
- Nevhodný způsob zajištění stop – např. použití špatné zajišťovací fólie, zvolení špatné barvy podkladní fólie – důsledkem je horší zobrazení a zvýraznění stopy, použití nesterilní nádoby na odběr biologického materiálu – výsledkem je kontaminace stop.
- Zajištění trasologické stopy jen fotograficky a není sejmuta na želatinovou fólii – přichází se tak o detaily a o možnost provedení individuální identifikace.
- Zajišťování velkého množství genetických stop na úkor stop ostatních a to zejména daktyloskopických.

- Nedokonalé používání ochranných pomůcek – rukavice, roušky, jednorázový ochranný oděv, návleky na boty.
- Při ohledání mrtvoly specialistou – koronerem dochází ke kontaminaci oděvu a dalších stop na těle mrtvoly při provádění prohlídky těla – je nutné používat a měnit ochranné prostředky, detailnější prohlídku provést až na pitevně Soudnělékařského oddělení nemocnice.
- Kontaminace stop, které jsou odebírány při pitvě. Při odebírání stop a kontrolního materiálu je nutné používat sterilní nádoby a obalový materiál.

Expert odboru kriminalistické techniky a expertiz je specialista Policie ČR, který provádí odborné zkoumání předložených stop pro potřebu trestní řízení. Vyhodnocením uvedených chyb jsme zjistili, že uvedené chyby se týkají hlavně předkládaných stop ke zkoumání. Největší důraz je zde kladen na správné zajištění stop a na správnou a důkladnou dokumentaci.

Vyplynul problém se správným balením a uchováním stop, aby nedocházelo k degradaci předkládaných stop v obalu a byla zajištěna jejich využitelnost.

Do popředí zajišťovaných stop se před cca 15-ti lety dostaly stopy, u kterých se požaduje zkoumání z odvětví kriminalistická genetika. Tyto stopy a hlavně výsledky jejich zkoumání jsou pro vyšetřování trestných činů nenahraditelné. Zajišťování stop, u kterých bude požadováno zkoumání DNA, však přináší nemalé problémy. Speciální přístroje a používané chemické látky, pomocí kterých zkoumání DNA probíhá, jsou velmi citlivé na jakoukoliv cizí DNA. V případě, že je zjištěna ve zkoumané stopě cizí DNA, je stopa kontaminována a je vyhodnocena jako neupotřebitelná. Proto se v odpovědích vyskytovaly velmi často chyby týkající se kontaminace stop a používání ochranných prostředků.

10.2.7 Vyhodnocení odpovědí z pohledu četnosti uvedených chyb

1. Skupina nejčastějších odpovědí – znehodnocení stop při vstupu na MČ, znehodnocení stop jinými osobami, špatná manipulace se stopami, neodborná manipulace se stopami.
2. Skupina nejčastějších odpovědí – špatná dokumentace stop, nedostatečná fotodokumentace, špatné balení stop, nevhodné, neodborné balení stop.
3. Skupina nejčastějších odpovědí – kontaminace stop při zajišťování, kontaminace stop při balení a přepravě.

Vyhodnocením získaných odpovědí podle četnosti uvedených chyb jsme získali tři skupiny chyb, ve kterých bylo nejvíce shodných či podobných odpovědí. Jedná se tak o problémové oblasti v celém procesu ohledání místa činu a při jeho provádění by se jim mělo věnovat více pozornosti.

Závěr

Tato bakalářská práce byla zaměřena na problematiku ohledání místa činu a na chyby, které mohou při této kriminalisticko-taktické metodě vznikat. Ohledání místa činu představuje jednu z nejdůležitějších kriminalistických metod, jejíž kvalitní a důsledné provedení zásadně ovlivňuje průběh dalšího vyšetřování trestné činnosti. Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat časté chyby při ohledání místa činu a identifikovat jejich příčiny.

V rámci teoretické části práce byly rozebrány a popsány základní pojmy a principy ohledání místa činu a jejich význam v kriminalistické praxi. Dále byla věnována pozornost základním zásadám ohledání, jejichž nedodržování může vést k závažným pochybením, která mohou ovlivnit výslednou hodnotu nalezených a zajištěných stop.

Významnou součástí práce byla také analýza doporučení Evropského manuálu pro práci na místě činu, který stanovuje standardizované postupy pro zajištění objektivitu a efektivitu této kriminalisticko-taktické metodě.

Praktická část práce byla věnována analýze nejčastějších chyb, k nimž dochází při ohledávání místa činu a jejich možným příčinám. Přestože eliminace všech chyb při ohledání místa činu není zcela možná, systematické vzdělávání, dodržování teoretických základů a postupů a využívání moderních kriminalistických metod a postupů může výrazně přispět ke zvýšení kvality a efektivitu celého průběhu a výsledku ohledání místa činu.

Při analýze nejčastějších chyb, ke kterým dochází při ohledání místa činu, je důležité nejen určit jejich příčiny, ale také hledat efektivní způsoby, jak těmto nedostatkům předcházet. Proto je nezbytné zaměřit se na konkrétní opatření, která povedou ke zkvalitnění práce na místě činu.

Navrhujeme například přesnější vytyčení místa ohledání, vyloučení osob z tohoto místa, aby nedocházelo ze znehodnocování stop nebo ke vzniku stop nových, jasné vytyčení přístupových a odchodových tras, odborné vyhledávání, zajišťování a zadokumentování stop. Důležité je také zabránění kontaminace stop, a to při jejich zajišťování, balení a také při jejich přepravě. Kontaminaci lze předcházet správným používáním ochranných prostředků. Jedná se především o používání jednorázových rukavic, roušek a v případě potřeby také jednorázových obleků, včetně návleků na obuv. Ochranné prostředky je nutné používat jak při práci na místě činu, tak i při pozdější manipulaci se stopami. Neméně důležité je také pravidelné vzdělávání a praktický výcvik

policistů, které mohou pomoci předcházet chybám způsobeným nedostatkem zkušeností či syndromem vyhoření.

Kvalitní zajištění, správná dokumentace a následné odborné zkoumání stop hraje klíčovou roli v úspěšném vyšetřování trestné činnosti.

Doufám, že informace uvedené v mé bakalářské práci, které se týkají pochybení a nedostatků při práci na místě činu, ale hlavně informace jak těmto chybám a nedostatkům předcházet a jak se jich vyvarovat, pomohou ke zkvalitnění této náročné a zodpovědné práce. Věřím, že má bakalářská práce může být inspirací ke kvalitní práci na místě činu a napomůže tak ke snížení rizika znehodnocování a kontaminace stop.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CHMELÍK, J. Ohledání místa činu. 2. vyd. Praha: PČR ÚV, 1999. 86 s.
2. CHMELÍK, J., et al. Místo činu a znalecké dokazování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 303 s. ISBN 80-86898-42-3.
3. CHMELÍK, J., et al. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 536 s. ISBN 80-86898-36-9.
4. HLAVÁČEK, J., PROTIVENSKÝ, Z., et al. Praktická Kriminalistika, Praha: KÚ Praha, 2006. 240 s. ISBN nepřiděleno – určeno pro služební potřebu.
5. KONRÁD, Z., et al., Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 318 s. ISBN 978-80-7380-535-7.
6. KONRÁD, Z., et al., Kriminalistika: Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0.
7. KUDLIČKA, L., PŘADKA, M. Ohledání místa činu. Brno: ÚPVSP, VZ Brno, 2019. 80 s.
8. METEŇKO, J. Kriminalistická taktika. 1. vyd. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2012. 267 s. ISBN 978-80-8054-553-6.
9. MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
10. NĚMEC, M. Kriminalistická taktika pro policisty. 1. vydání. Praha: Eurounion, 2004. 328 s. ISBN 80-7317-036-1.

11. NĚMEC, V., et al. Kriminalistická dokumentace. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. 139 s. ISBN 978-80-7251-307-9
12. NĚMEC, M., et al. Ohledání a práce na místě činu. 1. Vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. 130 s. ISBN 978-80-7251-337-6.
13. PORADA, V., et al. Kriminalistika (úvod, technika, taktika). Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2007. 312 s. ISBN 978-80-7380-038-3.
14. PORADA, V., et al. Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 449 s., ISBN 978-80-7380-589-0.
15. RYBÁŘ, M. Základy kriminalistiky. Dobrá Voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2001. 232 s. ISBN 80-86473-03-1.
16. STRAUS, J., et al. Kriminalistická taktika. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2008. 296 s. ISBN 978-80-7380-095-6.
17. SVOBODA, I., et al. Kriminalistika. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2016. 374 s. ISBN 978-80-7418-259-4.

Elektronické zdroje

1. ČESKO. Předpis č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In Sbírka zákonů, Česká republika [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.
2. ČESKO. Předpis č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky In Sbírka zákonů, Česká republika [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2018 kriminalisticko-technické činnosti
- Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 ke kriminalisticko-technické činnosti Policie České republiky

Seznam zkratek

KÚ	Kriminalistický ústav
PČR	Policie České republiky
OOP	Obvodní oddělení Policie
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
OKTE	Odbor kriminalistické techniky a expertíz
OMČ	Ohledání místa činu
MČ	Místo činu
DNA	Deoxyribonucleic acid (Deoxyribonukleová kyselina)
cBIS	Centrální Biometrický Informační Systém
CODIS	Combinet DNA Index Systém
ND DNA	Národní databáze DNA
ČR	Česká republika
aj.	a jiné
např.	například
apod.	a podobně